

לקוטי תורה • יום הכיפורים • מאמר 3

ביאור מעט ע"פ שבת שבתון כו'

ביאור קצר על "שבת שבתון"

הנשמה יורדת מבחינת "טהורה" כדי לעלות לבחינת "קדושה": בשבת, באמצעות קבלת עול מלכות שמים, מלכות והנשמות עולות לקודש העליון, לחכמה. יום הכיפורים, "שבת שבתון", ממשיך מקודש הקודשים, מקור החכמה, ולכן בכוחו לתקן כל פגם; כאשר האתערותא דלתתא של ישראל ראויה, עצמות אור אין סוף מאירה, והיום הוא "שבת שבתון הוא".

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/yom-kippur/3

הנקודה

הנשמה יורדת מבחינת "טהורה" כדי לעלות לבחינת "קדושה": בשבת, באמצעות קבלת עול מלכות שמים, מלכות והנשמות עולות לקודש העליון, לחכמה. יום הכיפורים, "שבת שבתון", ממשיך מקודש הקודשים, מקור החכמה, ולכן בכוחו לתקן כל פגם; כאשר האתערותא דלתתא של ישראל ראויה, עצמות אור אין סוף מאירה, והיום הוא "שבת שבתון הוא".

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר פותח במסעה של הנשמה. שורשה בכלים של אצילות, שהם אלקות אך עדיין כלים, ולכן הנשמה "טהורה"; היא יורדת לגוף כדי לעלות לבחינת "קדושה" — האור שלמעלה מהכלים, חכמה עילאה, החיה של אצילות. אדמו"ר הזקן מבאר זאת באמצעות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, באמצעות קדוש — הארה בעולמות התחתונים — וקודש — החכמה עצמה, ובאמצעות ארבע המדרגות שבאצילות. העלייה נעשית באמצעות עול המצוות, משום שמלכות מושרשת בחכמה ואף בכתר; התפילה מטילה את מלכות כלפי מעלה כאבן הזרקא, ובשבת היא עולה לאבא. יום הכיפורים מגיע למעלה מכך. הוא ממשיך מקודש הקודשים, משלוש הספירות העליונות של אריך אנפין, באמצעות הכהן הגדול, שהוא אהבה גדולה. בהמשכה זו יש שתי מדרגות: "היא", כאשר רק קודש הקודשים מאיר והכפרה מגיעה לאמא, ו"הוא", כאשר עתיק, "קדושת", מאיר והכפרה מגיעה לאבא. המאמר מציע כמה אופנים לבאר את ההבחנה הזאת: חסד וגבורה דעתיק, יסוד ומלכות דאדם קדמון, ולבסוף אור אין סוף עצמו, המוסתר ברדלי"א.

מבנה

1	מ"טהורה" ל"קדושה"	11-5
הנשמה יורדת מבחינת "טהורה", שורשה בכלים של אצילות, כדי לעלות לבחינת "קדושה", האור שלמעלה מהם. הלויים ובינה שייכים לטהרה, ואילו הכוהנים וחכמה — לקדושה; נפש, רוח ונשמה של אצילות הם כלים ביחס לחיה, שהיא חכמה, האצילות שבאצילות.		
2	ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין; קדוש וקודש	11-6
כלי האצילות נעשים נשמת העולמות התחתונים, ממלא כל עלמין; החכמה, שנותרת באצילות, היא סובב כל עלמין. "קדוש" הוא הארה של אצילות כעתיק של כל עולם תחתון, ואילו "קודש" הוא החכמה עצמה; בתוך אצילות, קדוש המשולש הוא החלק התחתון של החכמה המלוכב בבינה, בז"א ובנוקבא.		
3	עול מלכות שמים ועליית מלכות	15-12
מלכות מושרשת בחכמה ובכתר, ולכן קבלת עול מלכות שמים מעלה את הנשמות. התפילה מטילה את מלכות כלפי מעלה כאבן הזרקא; מלכות, "אני", חוזרת ל"אין"; אהרן נכנס "בזאת"; ובשבת מלכות עולה לאבא.		
4	יום הכיפורים וקודש הקודשים	18-16
יום הכיפורים ממשיך מקודש הקודשים, משלוש הספירות העליונות של אריך אנפין, שלמעלה מחכמה, ומתקן כל פגם. הכהן הגדול הוא החסד העליון המביא את האור הזה לידי גילוי; בעבודת האדם הוא אהבה רבה.		

כאשר עתיק, "קדושת", מאיר בקודש הקודשים, היום הוא "הוא" ומכפר אפילו על אבא; כאשר הדור חסר את עריות דלתתא, רק קודש הקודשים מאיר, היום הוא "היא", והכפרה מגיעה לאמא. השמן הפנימי והשערות החיצוניות של שלוש-עשרה המידות מבטאים את ההבדל.

גם בתוך עתיק, "הוא" הוא ההמשכה מחסד שבו דרך כתר דאריך — "שלג כצמר"; וההמשכה מיסוד דאדם קדמון, הנמשכת מכוח עליית השבטים, גבוהה מן ההמשכה ממלכות שבו. הכהן הגדול, דרך היכלות בריאה, מביא את אור עתיק לאבא ואמא.

אם קודש הקודשים כולל את רדלי"א, "קדושת" היא אור אין סוף עצמו, המוסתר בשלושת הראשים ואינו נתפס בהם. "היא" מגלה את הארתו באמצעות הראשים; "הוא" מגלה את עצמותו, את "השמן הטוב".

טהורה וקדושה: טהורה היא / ואנשי קדש

"טהורה" היא שורש הנשמה בכלים של אצילות, צלולים ואינם מסתירים; "קדושה" היא האור שלמעלה מהכלים, חכמה, שאליה הנשמה עולה באמצעות חייה בגוף.

הוא וכליו: הוא וחיותו איהו וגרמוהי / איהו וחיותו

שני ייחודים באצילות: ה' אחד עם הכלים — נפש, רוח ונשמה של אצילות — וה' אחד עם האורות — חיה, חכמה. עליית הנשמה היא מן הראשון אל השני.

קדוש וקודש: קדוש / קדש

"קדוש", בוי"ו, הוא הארה הנמשכת למטה — אצילות כעתיק הנעלה של עולם תחתון; "קודש" הוא החכמה עצמה, הקדושה העליונה.

זרקא זרקא

טעם מקרא שפירושו "נזרק": מלכות נזרקה בחזרה למעלה, לשורשה, כאבן מקלע, באמצעות אותיות התפילה ובירור הנפש הבהמית.

קודש הקודשים: קדש הקדשים

הכתר, החכמה והבינה של אריך אנפין, מקור החכמה; ולבסוף, שלושת הראשים שבהם אור אין סוף מוסתר. יום הכיפורים ממשיך ממדרגה זו.

עתיק (עתיקא קדישא) עתיק

המדרגה התחתונה של המאציל, מדרגת ה' עצמו המאירה בתוך הנאצל; "קדושת" למעלה מקדושתכם". גילוי עושה את היום ל"שבת שבתון הוא".

שבת שבתון הוא והיא שבת שבתון הוא / היא

לשונות הזכר והנקבה הנאמרות על יום הכיפורים: "הוא" הוא גילוי מעתיק — או מחסד דעתיק, או מיסוד דאדם קדמון, או מעצמות אור אין סוף; "היא" היא ההמשכה הנמוכה יותר, המקבלת.

אהבה רבה אהבה רבה

הכהן הגדול בעבודת האדם: אהבה שלמעלה מהאהבה הטבעית שירש מאברהם, מעומק פנימיות הלב.

קטע 1 • 11-5

מ"טהורה" ל"קדושה"

1 ביאור מעט ע"פ שבת שבתון¹ כו'

ביאור קצר על הפסוק "שבת שבתון" וכו'

הכותרת מבשרת על ביאור קצר של "שבת שבתון", שם שהתורה נותנת ליום הכיפורים. התורה אומרת זאת פעמיים, בכינויי גוף שונים: פעם אחת "הוא שבת שבתון לכם", ופעם אחת "היא שבת שבתון לכם"; המאמר מתקדם לקראת הסבר של שני הנוסחים.

2 ענין ירידת הנשמות מבחי טהורה היא² להתלבש בגוף צורך עליי [עליה] לבחיי ואנשי קדש תהיון לי.³

ירידת הנשמות מבחינת "טהורה היא", כדי להתלבש בגוף, נועדה לשם עלייה לבחינת "ואנשי קדש תהיון לי".

המאמר פותח בעיקרון: הנשמה יורדת לגוף כדי שתוכל לעלות למדרגה נעלית יותר. לפני הירידה היא בבחינת "טהורה היא" — מילים מתוך ברכת הבוקר: "אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה היא"; באמצעות החיים בגוף היא יכולה לעלות לבחינת "קדש", כפי שנאמר: "ואנשי קדש תהיון לי" (שמות כב, ל).

ע' [עין] בהקדמת פע"ח [פרי עץ חיים] שכל התומצי [התורה ומצות] להמשיך תוספת אור יתר מכפי חוק הקצוב כו' ע"ש באריכות.

ראו בהקדמה ל"פרי עץ חיים", שכל התורה והמצוות נועדו להמשיך תוספת אור, מעבר למידה הקצובה וכו'; ראו שם בהרחבה.

"פרי עץ חיים", חיבור מתורת האר"י על התפילה והמצוות, מסביר בהקדמתו שהתורה והמצוות ממשיכות אור מעבר למידה שנקבעה בבריאה. תוספת האור הזאת היא שמצדיקה את ירידת הנשמה.

ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ושמתי כדכד^{4,5} דהענין שהנשמות נמשכים מפנימיות הכלים והמלאכים מחיצוניות הכלים וענין כלים דאצי

וראו מה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "ושמתי כדכד שמשותיך": הענין הוא שהנשמות נמשכות מפנימיות הכלים, והמלאכים מחיצוניות הכלים. ומה ענינם של הכלים באצילות —

מאמר מקביל, על הפסוק "ושמתי כדכד שמשותיך" (ישעיהו נד, יב), מסביר שהנשמות באות מפנימיות הכלים של הספירות, והמלאכים מחיצוניותם. כעת אדמו"ר הזקן מבאר מה משמעותם של "כלים" באצילות, העולם העליון ביותר.

היינו שהחסד עצמו זהו נק' בחי' כלי כמאמר חסד דרועא ימינא⁶ משא"כ האור הוא בחי' לאו מכל אליו מדות⁷ איהו כלל.⁸

הוא שהחסד עצמו נקרא בחינת כלי, כמאמר "חסד דרועא ימינא", ואילו האור הוא בבחינת "לאו מכל אינון מדות איהו כלל".

באצילות, מידה כמו חסד היא עצמה ה"כלי"; תיקוני הזוהר (פתח אליהו) מתאר את הספירות כאיברים: "חסד — זרוע ימין". האור שבתוכן הוא הקב"ה עצמו, שעליו נאמר באותו קטע שהוא "אינו מכל המידות הללו כלל".

אך מ"מ הכלים דאצילות הם אלקות ממש⁹ ונקי איהו וגרמוהי חד ע"כ נקרא טהורה היא לשון בהירות שאינו דבר המסתיר על קדושתו ית' כבי"ע ששם נאמר ומשם יפרד¹⁰ משא"כ באצילות.

אך למרות זאת, הכלים דאצילות הם אלקות ממש, ונקראים "איהו וגרמוהי חד" — הוא וכליו אחד. לכן נאמר "טהורה היא", לשון בהירות, שכן אין זה דבר המסתיר את קדושתו יתברך, כפי שמסתירים העולמות בריאה, יצירה ועשיה, שעליהם נאמר "ומשם יפרד"; לא כך באצילות.

אף על פי כן, הכלים דאצילות הם אלקות ממש, כפי שאומר תיקוני זוהר: "הוא וכליו אחד". לכן נשמה ששורשה שם נקראת "טהורה", מילה שאדמו"ר הזקן מפרש כ"בהירה" או "מאירה": אצילות אינה מסתירה את קדושת ה', בניגוד לבריאה, יצירה ועשיה, שעליהן נאמר "ומשם יפרד" (בראשית ב, ז) — הנקודה שממנה ולמטה הדברים מתפצלים למציאות נפרדת.

3 ועלייתם בבחי' קדש היינו באור א"ס שלמעלה מהכלים דאצילות ועמ"ש מזה בד"ה זכור את¹¹ היום השבת לקדשו¹² שהעליי [שהעלייה] הוא מבחי' איהו וגרמוהי חד לבחי' איהו וחיוהי חד כו' ע"ש.

ועלייתם לבחינת קדוש פירושה עלייה אל אור אין סוף שלמעלה מכלי אצילות. וראו מה שנכתב על כך במאמר הפותח במילים "זכור את יום השבת לקדשו": העלייה היא מבחינת "הוא וכליו אחד" לבחינת "הוא וחיותיו אחד" וכו'; עיינו שם.

העלייה לבחינת "קדוש" היא עלייה אל אור אין סוף, שלמעלה מפילו מכלי אצילות. במאמר שבתורה אור על הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו" מתוארת עלייה זו כמעבר מאחדות של "הוא וכליו" — ה' מאוחד עם הכלים — לאחדות של "הוא וחיותיו" — ה' מאוחד עם האורות.

והנה טהרה נזכר גבי לויים וקדושה גבי כהנים וע' בזהר פ' שמיני (דל"ט ע"א) דלויים הם מבינה וכהנים מחכמה וע' עוד בפ' בהעלותך (דקנ"א ע"ב)¹³

והנה, טהרה נאמרה ביחס ללויים, וקדושה ביחס לכהנים. ראו בזהר, פרשת שמיני (לט ע"א), שהלויים הם מבינה והכהנים מחכמה; וראו עוד בפרשת בהעלותך (קנא ע"ב).

הכתוב מדבר על "טהרה" ביחס ללויים ועל "קדושה" ביחס לכהנים. זוהר בפרשת שמיני קושר את הכהנים לחכמה ואת הלויים לבינה: השמן שהכהנים יורשים בא מצד המחשבה, והיין של הלויים מצד אמא.

ובפ' קרח (דקע"ז ב'). וצ"ל איך יבא זה עם הנ"ל דהנשמות שרשן מפנימית הכלים. והעליי [והעלייה] בבחי' האור.

ובפרשת קורח (קעז ע"ב). ויש להבין כיצד הדבר מתיישב עם הנאמר לעיל, ששורש הנשמות הוא בפנימיות הכלים, ואילו העלייה היא לבחינת האור.

מובאים מקטעי זוהר נוספים, בפרשות בהעלותך וקורח, לאותה נקודה. מכאן עולה קושי: נאמר שהנשמות באות מן הכלים ועולות אל האור, אז כיצד "טהרה" ו"קדושה" הן בינה וחכמה, ששתיהן ספירות?

ויי' [ויש לומר] כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ז [פרק ז']¹⁴ דג' בחי' נר"נ [נפש רוח נשמה] דאצי' הם אורות לגבי בייע ועכ"ז [ועם כל זה] הם נקראים כלים לגבי בחי' חיה דאצי'

ויש לומר על פי מה שכתוב בעץ חיים, שער מא, פרק ז, ששלוש הבחינות נר"נ דאצילות הן אורות ביחס לבייע, ואף על פי כן הן נקראות כלים ביחס לבחינת חיה דאצילות.

התשובה באה מעץ חיים: שלוש דרגות הנשמה התחתונות של אצילות — נפש, רוח ונשמה — הן "אורות" בהשוואה לעולמות שמתחתיהן, אך "כלים" ביחס לחיה דאצילות. אם דבר נחשב אור או כלי תלוי כמה משווים אותו. בהערת קה"ת מצוין שבדפוסים המצויים של עץ חיים הקטע מופיע במספור אחר.

שהיא החכמה עילאה דאצילות. עד כי הרי אפי' [אפילו] בינה שהיא נשמה נק' בית גופני לחכמה שהיא חיה.

שהיא חכמה עילאה דאצילות. עד כדי כך, שאפילו בינה, שהיא נשמה, נקראת בית גופני לחכמה, שהיא חיה.

חיה דאצילות היא חכמה עילאה, החכמה העליונה. ביחס אליה אפילו בינה, דרגת הנשמה, נקראת "בית גופני" לחכמה; לכן בינה מתאימה ל"טהרה" — הכלים, וחכמה ל"קדושה" — האור.

4 וזהו חיוהי וגרמוהי. גרמוהי הם נר"נ [נפש רוח נשמה] וחיוהי הוא חיה בחי' חכמה ע"ש והיינו כי ג' כלים הני'ל נר"נ [נפש רוח נשמה] דאצילות הם בייע דאצי'.

וזהו [פירוש] "חיותיו וכליו": "כליו" הם נפש, רוח ונשמה, ו"חיותיו" היא חיה, בחינת חכמה; עיין שם. כלומר, שלושת הכלים שהוזכרו לעיל — נפש, רוח ונשמה דאצילות — הם הבריאה, היצירה והעשיה שבאצילות.

כך מתבאר הצמד "חיותיו וכליו": הכלים הם נפש, רוח ונשמה דאצילות, והחיות היא חיה, שהיא בחינת חכמה. שלושת הכלים הללו יוצרים בתוך עולם האצילות את הבריאה, היצירה והעשיה שלו — מדרגה נמוכה יותר בתוך העולם העליון.

והחיה שהיא חכמה היא אצילות שבאצילות וכמו עד"מ באדם הה השכל מתאחד ממש עם הנפש עד שהנפש נקראת על שם השכל נפש המשכלת וכמ"ש במ"א משא"כ מחודומ"ע [מחשבה דבור ומעשה] הם לבושים כו'.

וחיה, שהיא חכמה, היא האצילות שבאצילות. והרי זה כמשל באדם: השכל מאוחד ממש עם הנפש, עד שהנפש נקראת על שם השכל — "נפש המשכלת", כפי שמוסבר במקום אחר; ואילו מחשבה, דיבור ומעשה הם לבושים וכו'.

חיה, כלומר חכמה, היא "האצילות שבאצילות". באדם, השכל מאוחד כל כך עם הנפש, עד שהנפש נקראת על שמו — "נפש המשכלת"; לעומת זאת, מחשבה, דיבור ומעשה הם רק לבושים שהנפש מתלבשת בהם.

5 ועמ"ש מענין בחי' חיי בביאור ע"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה.^{15,16} והו הירידה צורך עלייה.

וראה גם מה שנכתב בעניין בחינת חיה, בביאור על הפסוק "וידבר אלקים את כל הדברים האלה". וזהו [עניין] הירידה לצורך עלייה.

בחינת חיה נדונה בהרחבה בביאור של לקוטי תורה על הפסוק "וידבר אלקים את כל הדברים האלה" (Exodus 20:1). כל זה מבהיר את משמעותה של "ירידה לצורך עלייה": מן הכלים אל האור, מ"טהור" ל"קדוש".

וז"ש [וזהו שכתוב] בסמוך שנש"י [שנשמות ישראל] שרשן מבחי' מחשבה היינו בריאה ובאצי' היינו בינה שהיא בריאה שבאצי' ואז הן טהורה היא.

וזהו מה שנאמר מיד לאחר מכן: נשמות ישראל מושרשות בבחינת המחשבה, כלומר בריאה; ובאצילות — בבינה, שהיא הבריאה שבאצילות; ואז הן בבחינת "טהורה היא".

מיד לאחר "טהורה היא" נאמר בברכת השחר: "אתה בראתה". אדמו"ר הזקן מפרש זאת בשני שלבים: תחילה נשמות ישראל מושרשות במחשבה האלוקית, שהיא בריאה; ובתוך אצילות, זוהי בינה, הבריאה שבאצילות, שבה הן עדיין בבחינת "טהורה".

קטע 2 • 61-11

ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין; קדוש וקודש

6 ואח"כ אתה בראתה בריאה ממש כי בינה מקננא בכורסיא. ועמ"ש במ"א בד"ה להבין מ"ש בהגדה¹⁷ מצה זו ענין ההפרש בין מוחין דאימא שהוא מקור וסדר ההשתלשלות ובין מוחין דאבא שהוא מה שלמעלה מסדר ההשתלשלות.

ולאחר מכן [בא] "אתה בראתה", שהיא בריאה ממש, שכן בינה מקננת בכיסא. ראו גם מה שנכתב במקום אחר, במאמר הפותח במילים "להבין מה שכתוב בהגדה: מצה זו", על ההבדל בין המוחין של אמא, שהם המקור וסדר ההשתלשלות, לבין המוחין של אבא, שהם למעלה מסדר ההשתלשלות.

רק לאחר מכן פירוש "אתה בראתה" הוא בריאה ממש, עולם הבריאה, כפי שאומרים המקובלים: "בינה מקננת בכיסא" — והכיסא הוא עולם הבריאה. המאמר על "מצה זו" משווה בין המוחין של אמא (בינה), שהם מקורו של סדר ההשתלשלות, לבין המוחין של אבא (חכמה), שהם למעלה מסדר זה.

7 וזהו ענין הנזכר שהעליי [שהעלייה] היא מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] לבחי' סוכ"ע כי הנה בינה מקננא בכורסיא שהיא הבריאה וז"א ביצ"י [ביצירה] ומלי בעשי [בעשיה] והיינו שלשים כלים דאצילות שנעשים נשמה לבי"ע יו"ד כלים הפנימיים בבריאה.

וזהו פירוש הדברים שנאמרו, שהעלייה היא מבחינת ממלא כל עלמין לבחינת סוכב כל עלמין. שהרי בינה מקננת בכיסא, כלומר בבריאה; ז"א ביצירה ומלכות בעשיה. הכוונה היא לשלושים הכלים של אצילות שנעשים נשמה לבריאה, ליצירה ולעשיה: עשרת הכלים הפנימיים בבריאה,

העלייה "ממלא כל עלמין לסוכב כל עלמין" פירושה כך: הדרגות באצילות, מבינה ולמטה, נעשות כל אחת נשמה לעולם נמוך יותר — בינה בבריאה, ז"א ביצירה ומלכות בעשיה. שלושים כלים של אצילות — עשרה פנימיים, עשרה אמצעיים ועשרה חיצוניים — מחיים את בריאה, יצירה ועשיה; עשרת הכלים הפנימיים נמצאים בבריאה.

8 והתיכונים ביצירה. והחיצונים נעשים נשמה לעשיי [לעשיה] וע' מזה באגה"ק [באגרת הקודש] ע"פ ויעש דוד שם.^{18,19} וזהו ענין ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ומשם שרש הנשמות קודם ירידתן לגוף

האמצעיים ביצירה, והחיצוניים נעשים נשמה לעשיה; ראו על כך באגרת הקודש, על הפסוק "ויעש דוד שם". וזהו ענינו של ממלא כל עלמין, ומשם שורש הנשמות לפני ירידתן לגוף,

הכלים האמצעיים מחיים את עולם היצירה, והכלים החיצוניים מחיים את עולם העשיה; אגרת הקודש דנה בכך באגרת העוסקת בפסוק "ויעש דוד שם" (שמואל ב' 8:13). התלבשות האצילות בעולמות היא ממלא כל עלמין, והיא שורש הנשמות לפני ירידתן לגופים.

שהם נמשכים מהכלים דאצי' כנ"ל והעליי [והעלייה] להיות ואנשי קדש היינו בחכמה עילאה דאצילות ונקי' סוכ"ע שאינה מתלבשת בבי"ע כי מבינה ואילך מתלבשים בבי"ע בינה מקננא בכורסיא משא"כ ח"ע [חכמה עילאה] מאירה באצילות.

שהרי הן נמשכות מכלי האצילות, כנזכר לעיל. והעלייה להיות "אנשי קודש" היא אל החכמה העילאה שבאצילות, הנקראת סוכב כל עלמין, משום שאינה מתלבשת בבריאה, יצירה ועשיה; שכן מבינה ולמטה המדרגות מתלבשות בבריאה, יצירה ועשיה — "בינה מקננא בכורסיא" — ואילו החכמה העילאה מאירה באצילות.

הנשמות באות מכלי האצילות, המחיים את העולמות. עלייתן להיות "אנשי קודש" היא אל חכמה עילאה, שאינה מתלבשת בעולמות התחתונים ולכן נקראת סוכב כל עלמין; בינה ולמטה נכנסות לעולמות, ואילו החכמה מאירה באצילות.

אשר אצילות לגבי בי"ע נקי' סוכ"ע ועמ"ש בד"ה מי מנה בענין ומספר את רובע ישראל.²⁰

שהרי האצילות, ביחס לבריאה, יצירה ועשיה, נקראת סוכב כל עלמין. וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "מי מנה", בענין "ומספר את רובע ישראל".

מנקודת מבטם של העולמות התחתונים, האצילות כולה נקראת סוכב כל עלמין. המאמר על "מי מנה עפר יעקב" (במדבר 23:10) דן בכך בביאור "את רובע ישראל".

9 וענין קדוש וקדש י"ל [יש לומר] דמה שמלי דאצי בוקעת המסך שבין אצי לבריאה ונעשית עתיק לבריאה זהו הנקי קדוש שהיא הארת סוכ"ע כי עתיק דבריאה זהו סובב דבריאה. ולמעלה מבחי" ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שבבריאה.

בענין קדוש וקדש, יש לומר שכשמלכות דאצילות בוקעת את המסך שבין אצילות לבריאה ונעשית עתיק של בריאה, זה נקרא "קדוש" — הארה של סובב כל עלמין; שכן עתיק של בריאה הוא סובב של בריאה, והוא למעלה מבחינת ממלא כל עלמין שבבריאה.

כאן מבחינים בין שתי מילים לציון קדושה: "קדוש", עם ו', ו"קדש", בלי ו'. "קדוש" הוא מלכות דאצילות הבוקעת את המסך המפריד בין אצילות לבריאה ונעשית עתיק, הליכה הטרנסצנדנטית, של בריאה. זו הארה של סובב כל עלמין ביחס לבריאה, למעלה מן האור הממלא אותה.

10 ועדי"ז עתיק דיצי [דיצירה] ועתיק דעשיי [דעשייה]. ומ"מ כ"ז [כל זה] נקי קדוש בוי"ו שהוא המשכת הארה בעלמא משא"כ קדש העליון הוא ח"ע [חכמה עילאה] עצמה שאינה מאירה

וכך גם עתיק של יצירה ועתיק של עשיה. וככל זאת, כל זה נקרא "קדוש" בתוספת ו', כלומר המשכה של הארה בלבד; ואילו הקודש העליון הוא חכמה עילאה עצמה, שאינה מאירה.

כך הדבר בכל אחד מהעולמות: יש עתיק של יצירה ועתיק של עשיה. כל בחינה כזאת של "קדוש", בתוספת ו', היא רק הארה שנמשכת, ואילו הקודש העליון הוא חכמה עילאה עצמה.

רק באצי ממש וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"ז פ"א²¹ שבחי נקודה דמלי דאצי שבקעה המסך וירדה להיות עתיק לבריאה ודאי שכבר אין לה ערך עם אצי כו' ע"ש.

רק באצילות עצמה, ככתוב בעץ חיים, שער 47, פרק 1, שהבחינה הנקראת נקודת המלכות של אצילות, שבקעה את המסך וירדה להיות עתיק לבריאה, ודאי כבר אינה בערך לאצילות וכו'; עיין שם.

חכמה עילאה מאירה רק באצילות עצמה. בעץ חיים נאמר שנקודת המלכות של אצילות, שבקעה את המסך כדי להיות עתיק לבריאה, כבר אינה בערך לאצילות; בהערת קה"ת מצוין שהמקום במהדורות הנוכחיות הוא פרק 6 בשער העוסק בסדר ארבעת העולמות.

א"נ [אי נמי] י"ל [יש לומר] גם באצי ממש שייך בחי קדש וג"פ [וגי פעמים] קדוש. דכבר נת' [נתבאר] שבאצי עצמו ג"כ יש ד' בחי אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] אשר הח"ע [החכמה עילאה] נקי חיה והיא אצי שבאצי.

לחלופין, אפשר לומר שגם באצילות עצמה שייכות הבחינות של קודש ושלוש פעמים קדוש. שהרי כבר התבאר שגם באצילות עצמה יש ארבע בחינות של אצילות, בריאה, יצירה ועשיה, ובהן חכמה עילאה נקראת חיה, והיא האצילות שבאצילות.

לפי דרך שנייה, גם קודש וגם שלוש פעמים קדוש נמצאים בתוך אצילות עצמה. לאצילות יש ארבע מדרגות משלה — אצילות, בריאה, יצירה ועשיה — והמדרגה העליונה שבה, חכמה עילאה, נקראת חיה.

11 וזהו ענין קדש העליון ממש ובינה נקרא בריאה שבאצי ומשם בחי הטהרה כמ"ש בלוי לטהרם²² וזו"נ [וזעיר אנפין ונוקבא] הם יצי' [יצירה] ועשייה שבאצילות.

וזהו הקודש העליון עצמו. בינה נקראת בריאה שבאצילות, וממנה נמשכת בחינת הטהרה, כפי שנאמר על הלויים: "לטהרם"; וז"א ונוקבא הם היצירה והעשייה שבאצילות.

לפי קריאה זו, חכמה היא הקודש העליון, ובינה היא הבריאה שבאצילות ומקור ה"טהרה". משום כך הלויים, שמקורם בבינה, "נטהרים" (כמדבר ח, ז). ז"א ונוקבא הם היצירה והעשייה שבאצילות.

ונמשך עליהם ג' מקיפים מחבי' קדש העליון וזהו ענין ג"פ [ג' פעמים] קדוש²³ כו' ועיין בע"ח [בעץ חיים] שמי"א פ"ז [פרק ז]²⁴ זחי' חיה שהיא הח"ע [החכמה עילאה] יש בה ג"כ בחי' נרנח"י [נפש רוח נשמה חיה יחידה].

ועליהם נמשכים שלושה [אורות] מקיפים מבחינת הקודש העליון, וזהו ענין שלוש פעמים "קדוש" וכו'. ועיננו בעץ חיים, שער מ"א, פרק ז, שם נאמר שבחינת חיה, שהיא חכמה עילאה, כוללת גם את בחינות נפש, רוח, נשמה, חיה ויחידה,

שלושה אורות מקיפים מן הקודש העליון שורים על בינה, ז"א ונוקבא, והם שלוש הפעמים "קדוש" שב"קדוש, קדוש, קדוש של המלאכים (ישעיהו ו, ג). עץ חיים מלמד שבחינת חיה עצמה כוללת את כל חמש מדרגות הנשמה; הערת קה"ת מציינת שהמקום במהדורות הנפוצות הוא שער המוחין, תחילת פרק ה וסוף פרק ז.

אשר בחי' נר"נ [נפש רוח נשמה] דחיה מתלבשים בנר"נ [בנפש רוח נשמה] דאצי' שהם בינה וזו"נ [וזעיר אנפין ונוקבא]. וא"כ י"ל [יש לומר] דבחי' נר"נ [נפש רוח נשמה] דחיה זהו ענין ג"פ [ג' פעמים] קדוש וחיה יחידה שבבחי' ח"ע [חכמה עילאה] זהו קדש העליון ממש:

ובחינות נפש, רוח ונשמה שבחיה מתלבשות בנפש, רוח ונשמה שבאצילות, שהן בינה, ז"א ונוקבא. ואם כן, יש לומר שבחינות נפש, רוח ונשמה שבחיה הן ענין שלוש פעמים "קדוש", ואילו חיה ויחידה שבבחינת חכמה עילאה הן הקודש העליון עצמו.

נפש, רוח ונשמה שבחיה מתלבשות בבינה, כז"א ונוקבא, והן שלוש הפעמים "קדוש". חיה ויחידה שבחכמה, שאינן מתלבשות למטה, הן הקודש העליון עצמו.

קטע 3 • 121-15

עול מלכות שמים ועליית מלכות

12 ב והנה ענין עלייה זו עיי' עול מצות שהיא קבלת עול מלכות שמים הענין כי הנה אבא יסד ברתא

שהמלי' שרשה מחי' [מחכמה עילאה] קדש העליון ממש

2. ועתה, בענין עלייה זו שבאה באמצעות עול המצוות, כלומר קבלת עול מלכות שמים: ההסבר הוא ש"אבא יסד ברתא" — מלכות מושרשת בחכמה העליונה, בקודש העליון ממש.

סעיף 2 מסביר מדוע העלייה באה באמצעות "עול המצוות", כלומר קבלת מלכות שמים. הביטוי "אבא יסד ברתא" פירושו שמלכות, ה"בת", מושרשת בחכמה, אבא, בקודש העליון; לכן קבלת מלכות ה' מחברת את האדם לחכמה.

ולכן גם היא נקרא קדש וכמ"ש בזהר פ' פינחס (דף רנ"ד ע"ב) דכתיב כי קדש הוא לכם^{25,26} עיי' ולכן עיי' הוא עליית הנשמות לקדש העליון.

לכן גם היא נקראת קודש, כפי שמבואר בזהר, פרשת פינחס (עמוד 254ב), על הפסוק "כי קודש הוא לכם"; עיינו שם. לכן, באמצעות כך, הנשמות עולות אל הקודש העליון.

משום שורש זה, גם מלכות נקראת קודש, כפי שמבאר הזהר על פרשת פינחס על יסוד הפסוק "כי קודש הוא לכם" (שמות לא, יד). לכן הנשמות עולות באמצעות מלכות אל הקודש העליון.

ועי' [ועוד יש לומר] כי זה שיתעלו הנשמות מבחי' היחוד דאיהו וגרמוהי לבחי' היחוד דאיהו וחיוהי הנ"ל זהו עיי' המשכת אור הכתר שלמעלה גם מהחכמה הנקרא חיה שלפי

ועוד אפשר לומר, שעליית הנשמות מבחינת היחוד של "הוא וכליו" לבחינת היחוד של "הוא וחיותיו", הנזכרת לעיל, נעשית על ידי המשכת אור הכתר, שהוא למעלה אפילו מחכמה, הנקראת חיה; שכן

הסבר נוסף: כדי לעלות מהיחוד של "הוא וכליו" אל היחוד של "הוא וחיותיו", יש להמשיך את הכתר, הכתר העליון, שלמעלה אפילו מחכמה, הנקראת כאן חיה.

שהוא למעלה מבי' הבחינות דחיוהי וגרמוהי ע"כ הוא המחבר ב' בחי' הנ"ל (וכמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] במ"א ע"פ מקושש עצים²⁷ כו')

כיוון שהוא למעלה משתי הבחינות — "חיותיו" ו"כליו" — הוא המחבר בין שתי הבחינות הנזכרות לעיל (וכעין זה נכתב במקום אחר, על הפסוק "מקושש עצים" וכו').

מכיוון שהכתר למעלה משתי הבחינות, הוא יכול לחבר ביניהן, שכן רק דבר שלמעלה משתייהן יכול לאחד אותן. רעיון דומה מופיע במאמר על האיש ש"מקושש עצים" (במדבר טו, לב).

והמשכת הכתר נמשך ג"כ ע"י עול מצות כי המלי' שרשה ג"כ מבחי' כתר שלכן נקי' כתר עליון דאיהי כתר מלכות²⁸ כו'.

גם המשכת הכתר נעשית באמצעות עול המצוות, שכן גם שורשה של מלכות הוא בבחינת כתר. לכן היא נקראת "כתר עליון, דאיהי כתר מלכות" וכו'.

גם הכתר נמשך באמצעות עול המצוות, משום שגם מלכות מושרשת בכתר. תיקוני הזוהר אומר זאת במפורש: "כתר עליון הוא כתר מלכות" — התחתון קשור לעליון ביותר.

ועמ"ש מזה בד"ה מי מנה הנ"ל גבי אף עשיתיו²⁹ וכמ"ש בזהר בראשית (דף כ"ד ע"א)

ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "מי מנה", הנזכר לעיל, בעניין "אף עשיתיו"; וכפי שנכתב בזוהר, בראשית (עמוד 24א),

המאמר על "מי מנה", שהוזכר קודם, דן בכך בהקשר של "אף עשיתיו" (ישעיהו מג, ז). לאחר מכן פונה אדמו"ר הזקן לזוהר על הטעם זרקא.

בענין זרקא דאזדריקת לאתר ידיעא ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם שכתב ולעתים ידועים שעולה עד למעלה ראש ונזרקת עד אריך הנקי' א"ס אז נקראת זרקא.

בעניין "זרקא דאזדריקת לאתר ידיעא" — הזרקא שנזרקת למקום ידוע; ובמקדש מלך שם נכתב: "ולעתים ידועים, כשהיא עולה עד למעלה ראש ונזרקת עד אריך, הנקרא אין סוף, אז נקראת זרקא,

זרקא, טעם מקרא ששמו פירושו "נזרקת", מתוארת בזוהר כ"נזרקת למקום ידוע". המקדש מלך, פירוש על הזוהר, מסביר שבעתים מסוימות מלכות עולה עד למעלה ראש, ונזרקת עד אריך אנפין, שאותו הוא מכנה אין סוף; אז היא נקראת זרקא.

כי היא אבן הנזרקת למעלה בגו קירטא דאיהי שפה ע"י ה' מוצאות הפה כו' עכ"ל [עד כאן לשונו] ואפשר לומר דהיינו שאותיות התפלה נקראו אבנים וידוע שמהן נעשים כתרים וכמ"ש בד"ה מזוזה מימין כו'.³⁰

כי היא אבן הנזרקת למעלה בתוך הקלע, שהיא השפה, באמצעות חמשת מוצאות הפה וכו". עד כאן לשונו. ואפשר לומר שהכוונה היא שאותיות התפילה נקראות אבנים, וידוע שמהן נעשים כתרים, כפי שנכתב במאמר המתחיל "מזוזה מימין" וכו'.

מלכות דומה לאבן המוטלת למעלה מתוך קלע; הקלע הוא השפתיים, והכוח המניע הוא חמשת מוצאות הפה. אדמו"ר הזקן מציע שהאבנים הן אותיות התפילה, שמהן נעשים כתרים, וכך התפילה מעלה את מלכות אל הכתר.

13 וזהו ענין זרקא דאזדריקת כו'. ועד"י י"ל [יש לומר] ענין זריקת דם התמיד לעורר בחי' זרקא הנ"ל ועכשיו הוא העלאת נה"ב [נפש הבהמית] שבכח בירור זה גורמים עליית המלי' ועמ"ש בד"ה בכ"ה בכסלו ועי' עוד מענין זרקא כו'

וזהו ענין ה"זרקא שנזרקת" וכו'. על דרך זה אפשר להסביר את זריקת דם התמיד: היא נועדה לעורר את בחינת זרקא שהוזכרה לעיל. כיום, עבודה זו היא העלאת הנפש הבהמית, שכן בכוח בירור זה גורמים לעליית מלכות. וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "בכ"ה בכסלו"; וכן עיינו עוד בענין זרקא וכו',

זרקא מסבירה גם את זריקת דם התמיד בבית המקדש, שעוררה את בחינת זרקא שלמעלה. כיום אותה עבודה היא העלאת הנפש הבהמית: בירורה מעלה את מלכות. המאמר על כ"ה בכסלו והפרדס בענין זרקא מובאים כמקורות להרחבה.

בפרדס שער הטעמים פרק א' וזהו ג"כ ענין אני כבדוש רענן³¹ וכמ"ש בפרדס שם כי אני אותיות אין³² ועיין בזהר פ' שלח (דקנ"ח ע"ב)³³ בענין אין³⁴

בפרדס, שער הטעמים, פרק א'. זהו גם פירוש "אני כבדוש רענן", כפי שנכתב שם בפרדס: אותיות "אני" הן אותיות "אין". ועיינו בזה, פרשת שלח (דקנ"ח ע"ב), בענין אין.

הפרדס, ספרו של רבי משה קורדובירו, מפרש גם את "אני כבדוש רענן" (הושע י"ד:ט') בחלק העוסק בטעמי המקרא: "אני" מורכב מאותן אותיות כמו "אין". הוזהר בפרשת שלח דן ב"אין" כמדדגה הנעלית אפילו מעץ החיים.

והנה בחי' מלכותו ית' הנקרא אני שרשה מבחי' אין וכנ"ל אלא שירדה כבדוש רענן אבל אח"כ היא העולה למעלה לשרשה.

והנה, בחינת מלכותו יתברך, הנקראת "אני", מושרשת בבחינת "אין", כנוצר לעיל; אלא שהיא ירדה "כבדוש רענן", ואחר כך היא שעולה למעלה, אל שורשה.

מלכות ה', האומרת "אני", מושרשת ב"אין", שלמעלה מכל השגה, כפי שנאמר לעיל על שורשה בכתר. היא יורדת "כבדוש רענן" כדי למלוך על העולמות, ולאחר מכן עולה בחזרה אל שורשה.

וזהו בחי' זרקא כנ"ל. וזהו ענין יחיד חי העולמים ומלך יחיד כו' שאומרים בברוך שאמר וכישתבח ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי אתה נרי.^{35, 36, 37}

וזהו בחינת זרקא, כנוצר לעיל. וזהו ענין "יחיד חי העולמים" ו"מלך יחיד" וכו', שאנו אומרים ב"ברוך שאמר" וב"ישתבח". וראו מה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "כי אתה נרי".

העלייה בחזרה היא בחינת זרקא. תפילות הבוקר מבטאות זאת כאשר "ברוך שאמר" ו"ישתבח" מצמידות את "מלך" ל"יחיד חי העולמים"; המאמר על "כי אתה נרי" (שמואל ב' כ"ב:כ"ט) מבאר זאת עוד.

14 והנה עייז היא מעלית גייכ נשיי [נשמות ישראל] האחוזים בה וכמ"ש במ"א בפ"י למען יזמרח כבוד ולא ידום³⁸ ועייז הי' אלקי לעולם אודך.

כעת, באמצעות זאת היא מעלה גם את נשמות ישראל הקשורות אליה, כפי שמוסבר במקום אחר בפירוש הפסוק: "למען יזמרח כבוד ולא ידום", ובאמצעות זאת: "הוי' אלקי, לעולם אודך".

כאשר מלכות עולה, היא מעלה עמה גם את נשמות ישראל הקשורות אליה. אדמו"ר הזקן מפנה להסבר הפסוק "למען יזמרח כבוד ולא ידום; הוי' אלקי, לעולם אודך" (תהלים ל, יג).

וזהו ענין בזאת יבא אהרן³⁹ אל הקדש בזאת דייקא שהיא מדת מלכותו ית'⁴⁰ אשר שרשה הגבה מאד נעלה.

וזהו פירוש הפסוק "בזאת יבוא אהרן אל הקודש": דווקא "בזאת", כלומר במידת מלכותו יתברך, ששורשה גבוה ונעלה עד מאוד.

זהו פירוש הפסוק "בזאת יבוא אהרן אל הקודש" (ויקרא טז, ג), הפותח את עבודת יום הכיפורים. "זאת" פירושה מידת מלכות, ששורשה גבוה עד מאוד; לכן הכהן הגדול נכנס לקודש הקודשים באמצעות מלכות.

15 ולכן נאמר וכסיל לא יבין את זאת.⁴¹ וע' במדרש רבה פ' אחרי פכ"א מענין בזאת יבא ועמ"ש במ"א ע"פ אל יתהלל חכם⁴² כו' כ"א בזאת יתהלל כו' וצדקה בארץ⁴³ וזהו ענין וצדקה תרומם⁴⁴ כו'

לכן נאמר: "וכסיל לא יבין את זאת". ועיינו במדרש רבה, פרשת אחרי, פרק כ"א, בעניין "בזאת יבוא"; וראו מה שכתוב במקום אחר על הפסוק "אל יתהלל חכם" וכו', "כי אם בזאת יתהלל" וכו', "וצדקה בארץ"; וזהו ענין "וצדקה תרומם" וכו'.

משום ש"זאת" נעלית כל כך, "וכסיל לא יבין את זאת" (תהלים צ"ב, ז). ויקרא רבה, פרק כ"א, דורש את הפסוק "בזאת יבוא אהרן"; דברי ירמיהו "אל יתהלל חכם... כי אם בזאת יתהלל... צדקה בארץ" (ירמיהו ט', כ"ב-כ"ג), וכן "וצדקה תרומם" (משלי י"ד, ל"ד), נקשרים לאותו ענין.

והנה העלייה היא בשבת שנאמר כי קדש היא לכם⁴⁵ כי שבת הוא מוחין דאבא⁴⁶ ועליית המלי באור אבא:

והנה העלייה היא בשבת, כמו שנאמר: "כי קודש היא לכם"; שכן שבת היא מוחין דאבא, ועליית המלכות היא באור אבא.

עלייה זו של המלכות מתרחשת בשבת, שעליה אומרת התורה "כי קודש היא לכם" (שמות ל"א, י"ד). שבת היא מוחין דאבא, חכמה, ובה המלכות עולה אל אור אבא, הקודש העליון.

קטע 4 • 161-18

יום הכיפורים וקודש הקודשים

16 ג אמנם מילוי כל הפגמים הוא ביוהכ"פ [ביום הכפורים] שהוא שבת שבתון. שהוא בחי' קדש הקדשים

שהוא למעלה מעלה גם מבחי' קדש העליון וח"ע [וחכמה עילאה] כמ"ש והחכמה מאין תמצא^{47, 48} וכמשי"ל

[וכמה שכתוב לעיל] בשם הזהר דמשפטים

3. אולם מילוי כל הפגמים הוא ביום הכיפורים, שהוא "שבת שבתון", והוא בחינת קודש הקודשים, הנעלה לאין ערוך אפילו מבחינת הקודש העליון והחכמה העליונה, ככתוב: "החכמה מאין תימצא", וכפי שנכתב לעיל בשם הזהר על פרשת משפטים.

סעיף 3: השבת מעלה את המלכות אל החכמה, אך מילוי כל הפגמים שהותיר החטא מתרחש רק ביום הכיפורים, "שבת שבתון", המקביל לקודש הקודשים. בחינה זו נעלית לאין ערוך אפילו מן החכמה, הקודש העליון: "החכמה מאין תימצא" (איוב כח, יב), והזהר על פרשת משפטים אומר שהחכמה באה מן המקום הנקרא קודש הקודשים.

(דף קכ"א סע"ב [סוף עמוד ב]) ולכן ע"י המשכה מבחי' זו מתמלאים כל הפגמים. וזהו וכפר על הקדש⁴⁹ כו'.

(דף 121, סוף עמוד ב). לכן, על ידי המשכה מבחינה זו מתמלאים כל הפגמים. וזהו [פירוש] "וכפר על הקודש" וכו'.

מכיוון שקודש הקודשים הוא מקור החכמה, המשכה ממנו יכולה למלא כל פגם, גם פגמים המגיעים למדרגות גבוהות מאוד. זהו פירוש הפסוק "וכפר על הקודש" (ויקרא טז, טז), שנאמר על עבודת יום הכיפורים.

והיינו ע"י כה"ג [כהן גדול] שהוא נכנס לבית קדש⁵⁰ [קודש הקדשים] והוא ע"ד מ"ש בזהר ר"פ יתרו⁵⁰ (דס"ז

ע"ב) אית מלך לעילא דאיהו רזא דקה"ק [דקדש הקדשים] ותחתיה אית כהן⁵¹ כו'

כלומר, באמצעות הכהן הגדול, שנכנס לבית קודש הקודשים. והדבר דומה למה שנכתב בזהר, בתחילת פרשת יתרו (67b): "יש מלך למעלה, שהוא סוד קודש הקודשים, ומתחתיו יש כהן" וכו',

הכפרה נעשית באמצעות כניסת הכהן הגדול לקודש הקודשים. והזהר בתחילת פרשת יתרו אומר שבקדושה יש מלך, וכהן המשרת תחתיו: "יש מלך למעלה, שהוא סוד קודש הקודשים, ומתחתיו יש כהן".

דאקרי גדול כו' וע"ש בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] אית מלך לעילא היינו מלי דא"ק [דאדם קדמון] שנעשה

עתיק לאצילות ועיקר הארתו היא בכח"ב [בכתר חכמה בינה] דאריך וזהו ענין קדש הקדשים הם כח"ב [כתר

חכמה בינה] דאריך כו'.

"הנקרא גדול" וכו'. ועיינו שם בפירוש הרמ"ז: "יש מלך למעלה" — הכוונה למלכות דאדם קדמון, שנעשית עתיק לאצילות, ועיקר הארתה הוא בכתר, בחכמה ובבינה של אריך; וזהו ענין קודש הקודשים: הם הכתר, החכמה והבינה של אריך וכו'.

אותו כהן הוא זה "הנקרא גדול". הרמ"ז (רבי משה זכות) מסביר ש"המלך למעלה" הוא מלכות דאדם קדמון, המדרגה הקדמונית שמעל אצילות, הנעשית עתיק, הפנימיות של אצילות, ומאירה בעיקר בכתר, בחכמה ובבינה של אריך אנפין; שלוש אלה הן קודש הקודשים.

17 וכה"ג [וכהן גדול] הוא חסד עליון דאריך הנקי יומא דכליל כולהו יומי. והוא הממשיך האור מכח"ב [מכתר

חכמה בינה] דא"א להתגלות בחכמה עילאה

וכך גם הכהן הגדול הוא החסד העליון של אריך אנפין, הנקרא "היום הכולל את כל הימים". הוא שממשיך את האור מכתר, חכמה ובינה של אריך אנפין, כדי שיתגלה בחכמה עילאה.

למעלה, הכהן הגדול הוא החסד העליון של אריך אנפין, הנקרא "היום הכולל את כל הימים". הוא ממשיך את האור מכתר, חכמה ובינה של אריך אנפין, כדי שיתגלה בחכמה עילאה.

דאצילות ע"ש וע"ד שנוי [שנוכר] במ"א כפי" אתה כהן⁵² ע' [עיין] כפי" הרמ"ז [הרב משה זכות] ברע"מ [ברע"א

מהימנא] פ' עקב⁵³ שממשיך מבחי" הוא להיות בבחי" אתה דהיינו מההעלם אל הגילוי כו'.

של עולם האצילות; עיין שם. הדבר דומה למה שנוכר במקום אחר בפירוש "אתה כהן"; עיין בפירוש הרמ"ז על רע"א מהימנא, פרשת עקב, שהוא ממשיך מבחינת "הוא" להיות בבחינת "אתה", כלומר, מן ההעלם אל הגילוי וכו'.

הדבר מתרחש בחכמה עילאה של עולם האצילות. הפסוק "אתה כהן" (תהלים ק', ד) מתפרש באותו אופן, על פי הרמ"ז על רע"א מהימנא (עקב; בהערת קה"ת מצוין שהמקום הוא דף רע"א ע"א): הכהן ממשיך מבחינת "הוא", ה' הנסתר, לבחינת "אתה", ה' המתגלה ופונים אליו.

18 וענין בחי" כה"ג [כהן גדול] למטה בעבודת ה' הוא בחי" אהבה רבה. כי כהן זהו בחי" חסד⁵⁴ שהוא אהבה

בחינת הכהן הגדול למטה, בעבודת ה', היא בחינת אהבה רבה. הכהן מייצג את בחינת החסד, שהיא אהבה,

בעבודת ה' של האדם, הכהן הגדול מייצג אהבה רבה. הכהן בכלל מייצג את החסד, שהוא אהבה.

אבל כהן גדול היינו אהבה רבה שהוא בחי" רוב חסד ועמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות⁵⁵ מענין אה"ר

[אהבה רבה] דאהרן

אך כהן גדול פירושו אהבה רבה, שהיא בחינת "רוב חסד". וראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "בהעלותך את הנרות" על אהבתו הרבה של אהרן,

הכהן הגדול מייצג אהבה "גדולה", את מידת "רוב חסד". המאמר על "בהעלותך את הנרות" (במדבר ח, ב) עוסק באהבתו הרבה של אהרן.

שהוא למעלה מבחי" אהבה הטבעית שמבחי" חסד לאברהם⁵⁶ ועמ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש

לאהרן^{57, 58} וזהו ענין פנימית הלב לך אמר לבי בקשו פני⁵⁹ כו' עמ"ש בד"ה אתם נצבים⁶⁰.

שהיא למעלה מבחינת האהבה הטבעית, הנובעת מבחינת "חסד לאברהם". וראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "ועשית בגדי קדש לאהרן". וזהו ענין פנימיות הלב: "לך אמר לבי: בקשו פני" וגו'; ראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "אתם נצבים".

אהבה זו נעלית מן האהבה הטבעית הנובעת מ"חסד לאברהם" (מיכה ז, כ). זו אהבה שמקורה בעומק הפנימי של הלב: "לך אמר לבי: בקשו פני" (תהלים כז, ח). על כך מדובר גם במאמרים על "ועשית בגדי קדש לאהרן" ועל "אתם נצבים".

קטע 5 • 191-25

"הוא" ו"היא": עתיק וקודש הקודשים

19 והנה בבחי' המשכה זו שמבחינת קדש הקדשים יש ג"כ ב' בחינות הא' הנק' שבת שבתון הוא^{61, 62} והב'

הנקרא שבת שבתון היא והיינו

והנה, בהמשכה זו מבחינת קודש הקודשים יש גם שתי בחינות: הראשונה נקראת "שבת שבתון הוא", והשנייה נקראת "שבת שבתון היא". כלומר,

גם בהמשכה מקודש הקודשים יש שתי בחינות, המקבילות לשני הניסוחים שבתורה: "שבת שבתון הוא" (ויקרא כג, לב), בלשון זכר, ו"שבת שבתון היא" (ויקרא טז, לא), בלשון נקבה.

כי קדה"ק [קודש הקדשים] עצמו זהו בחי' כח"ב [כתר חכמה בינה] דאריך ועיקר ההמשכה צ"ל מבחינת עתיק המאיר בו שהוא בחי' תחתונה שבמאציל. וזהו ענין אית מלך לעילא⁶³ פי' מלי דא"ס דאיהו רזא דקה"ק [דקדש הקדשים] שמתלבש בכח"ב [בכתר חכמה בינה] דאריך.

קודש הקודשים עצמו הוא בחינת כתר, חכמה ובינה דאריך, ואילו עיקר ההמשכה צריך להיות מבחינת עתיק המאיר בו, שהיא הבחינה התחתונה שבמאציל. וזהו פירוש "יש מלך למעלה": מלכות דאין סוף, שהיא "סוד קודש הקודשים", ומתלבשת בכתר, חכמה ובינה דאריך.

קודש הקודשים עצמו הוא כתר, חכמה ובינה דאריך אנפין, אך עיקר ההמשכה צריך לבוא מבחינת עתיק המאיר בו, הנקראת "הבחינה התחתונה שבמאציל": היא עדיין שייכת לה', המאציל, ולא למה שהוא האציל. "יש מלך למעלה... סוד קודש הקודשים" שבזוהר הוא מלכות דאין סוף זו, המתלבשת בשלוש הספירות העליונות של אריך.

וביאור ענין אית מלך לעילא יובן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בד"ה קול דודי^{64, 65} בענין מלכותך מלכות כל עולמים⁶⁶ דפי' מלכותך היינו עד, מ האור כשהוא כלול במאור שאז מתאחד ממש עם עצם המאור כו'.

ביאור ענין "יש מלך למעלה" יובן על פי מה שכתוב במאמר הפותח במילים "קול דודי", בענין "מלכותך מלכות כל עולמים": פירוש "מלכותך" הוא, בדרך משל, האור כשהוא כלול במאור, שאז הוא מתאחד ממש עם עצם המאור, וכי'.

המאמר על "קול דודי" מבאר את הפסוק "מלכותך מלכות כל עולמים" (תהילים קמה, יג): "מלכותך" דומה לאור שעדיין כלול במקורו ומאוחד עמו. לכן "המלך למעלה" הוא מלכות כשהיא עדיין מאוחדת עם אין סוף.

20 והנה כשנמשך הגילוי מבחי עתיק ממש אז נקי שבת שבתון הוא. לשון זכר. כי הוא מקור ההשפעה ובחי א"א

והנה, כאשר הגילוי נמשך מבחינת עתיק עצמו, הוא נקרא "שבת של שבתון הוא", בלשון זכר; שכן הוא מקור ההשפעה, ובחינת אריך אנפין,

כאשר הגילוי בא מעתיק עצמו, יום הכיפורים נקרא "שבת של שבתון הוא", בלשון זכר, משום שעתיק הוא המקור המשפיע. בקבלה, הזכר מסמל את המשפיע והנקבה את המקבל.

שהוא שרש הנאצלים הוא מקבל מבחי זו. וענין גילוי בחי עתיק אפשר לומר שזהו למעלה מבחי קדש הקדשים.

שהוא שורש הנאצלים, מקבל מבחינה זו. ואפשר לומר שגילוי בחינת עתיק הוא למעלה מבחינת קודש הקדשים. אריך אנפין, שהוא שורש כל הנאצלים, מקבל מעתיק. לכן גילוי של עתיק הוא למעלה מקודש הקדשים, שהוא שלוש הספירות העליונות של אריך אנפין.

21 וכענין מ"ש במ"א בפי' מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] יכול כמוני ת"ל [תלמוד לומר] כי קדוש אני⁶⁷ קדושתו למעלה מקדושתכם. דאין ר"ל [רוצה לומר] כמו מהותו ועצמותו ממש ח"ו [חס ושלום] דאיך יעלה על הדעת לומר כן

זהו על דרך המבואר במקום אחר בפירוש מאמר חז"ל: "יכול כמוני? תלמוד לומר: כי קדוש אני — קדושתו למעלה מקדושתכם". אין הכוונה שהוא דומה ממש למהותו ועצמותו, חס ושלום, שהרי איך יעלה על הדעת לומר כן?

על הפסוק "קדושים תהיו" שואל המדרש: "יכול כמוני?" ומשיב מן הפסוק "כי קדוש אני": "קדושתו למעלה מקדושתכם". אדמו"ר הזקן שולל תחילה את האפשרות שמישהו השווה אי פעם את קדושתו של אדם לעצמותו ממש של ה'; איש לא יכול היה להעלות זאת על דעתו.

אלא פי' כמוני היינו הארתו ית' המתלבשת בשרש הנאצלים והוא בחי עתיק⁶⁸ שהוא נקי בחי תחתונה שבמאציל.

אלא פירוש "כמוני" הוא ההארה שלו ית' המתלבשת בשורש הנאצלים, והיא בחינת עתיק, הנקראת הבחינה התחתונה שבמאציל.

"כמוני" פירושו ההארה של ה' המתלבשת בשורש כל המדרגות הנאצלות. זוהי בחינת עתיק, הנקראת "הבחינה התחתונה שבמאציל". זוהי "קדושתו", שהיא למעלה מ"קדושתכם".

22 וא"כ בחינה זו הוא למעלה גם מבחי קדש הקדשים. שזהו נקי קדושתכם כי הוא שרש הנאצלים. אם כן, בחינה זו היא למעלה אפילו מבחינת קודש הקדשים, וזהו הנקרא "קדושתכם", שכן היא השורש של הנאצלים;

כלומר, עתיק הוא למעלה אפילו מקודש הקדשים. קודש הקדשים נקרא "קדושתכם", משום שהוא השורש של הבחינות הנאצלות.

משא"כ בחיי עתיק נקי קדושתו שהוא בחיי תחתונה שבמאציל אלא שהוא המאיר בבחי' קדש הקדשים ואזי נקי שבת שבתון הוא.

ואילו בחינת עתיק נקראת "קדושתו", שכן היא הבחינה התחתונה שבמאציל; אלא שהיא המאירה בבחינת קודש הקדשים, ואז היא נקראת "שבת שבתון הוא".

עתיק הוא "קדושתו" — הבחינה התחתונה של ה' עצמו — ובכל זאת הוא מאיר בתוך קודש הקדשים. כשהוא מאיר בו, יום הכיפורים הוא "שבת שבתון הוא".

23 וזהו ענין המלך הקדוש ועמ"ש במ"א בדי"ה והיה מדי חדש^{70, 69} בענין ושבת בשבתו ואזי נאמר וכפר על

הקדש⁷¹ שממלא ג"כ אפי' [אפילו] על הפגם הנוגע באור אבא הנקי קדש העליון ובחי' שבת שבתון היא

וזהו עניינו של "המלך הקדוש". וראו מה שנכתב במקום אחר, במאמר הפותח במילים "והיה מדי חודש", בענין "ושבת בשבתו". ואז נאמר: "וכיפר על הקדוש", שכן הכפרה מגיעה גם לפגם הנוגע באור אבא, הנקרא הקדוש העליון. ודרגת "שבת שבתון היא"

זהו עניינו של "המלך הקדוש", הנזכר בתפילות הימים הנוראים: ה"מלך שלמעלה", עתיק, מאיר בקודש. ואז "וכיפר על הקדוש" מגיע גם לפגמים הנוגעים באבא, הקודש העליון; המאמר על "מדי חודש" (ישעיהו סו, כג) מובא בקשר ל"ושבת בשבתו".

היינו כשלא אכשור דרי וליכא אתעדלית [אתערותא דלתתא] כדבעי אזי אין ההמשכה מבחי' עתיק ממש

ואעפ"כ [ואף על פי כן] נמשך האור מבחי' קדש הקדשים עצמו שהוא כח"ב [כתר חכמה בינה] דא"א

היא כאשר הדורות אינם ראויים ואין אתערותא דלתתא כראוי; אז ההמשכה אינה מבחינת עתיק עצמו. ואף על פי כן, האור נמשך מבחינת קודש הקדשים עצמו, שהוא כתר, חכמה ובינה דאריך אנפין,

"שבת שבתון היא" היא כאשר הדורות אינם ראויים ואין די אתערותא דלתתא, כלומר, אין די מאמץ מצידנו. אז הגילוי אינו בא מעתיק עצמו, ואף על פי כן אור נמשך מקודש הקדשים, כתר, חכמה ובינה דאריך אנפין.

אלא שאין מאיר בו הבחי' שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] קדושתו למעלה כו' כנ"ל ואזי נקי שבת שבתון היא.

אלא שהבחינה שעליה אמרו חז"ל "קדושתו למעלה" וכו' אינה מאירה בו, כנזכר לעיל; ואז הוא נקרא "שבת שבתון היא".

במצב זה, הבחינה שחז"ל כינו "קדושתו למעלה" אינה מאירה בתוך קודש הקדשים. היום נקרא אז "שבת שבתון היא", בלשון נקבה.

24 ואזי אין מכפר כ"א על הפגם המגיע במקדש הקדש⁷² שהוא בינה המקבלת מחכמה כמו שבח"י היא מקבל מבח"י הוא כו'.

ואזי היא מכפרת רק על הפגם שמגיע למקדש הקודש, שהיא בינה המקבלת מחכמה, כשם שבחינת "היא" מקבלת מבחינת "הוא" וכו'.

במצב של "היא", הכפרה מגיעה רק לפגמים הנוגעים ל"מקדש הקודש" (ויקרא טז, לג), שהיא בינה. בינה מקבלת מחכמה, כשם שהבחינה הנשית "היא" מקבלת מהבחינה הזכרית "הוא".

וביאור הענין י"ל [יש לומר] **עפמ"ש** [על פי מה שכתוב] **הרמ"ז** [הרמ"ז] **בפ' ויקרא** (בדף ט"ו ע"ב) **ובפ' אמור** (ד' צ"ד) **שיש בת"ד** [בתיקוני דיקנא] **שהם י"ג מדה"ר** [מדות הרחמים] **כ' בחי' א' השערות ושם מציאות אימא והב' אור הפנימי שבתוכם שהוא מציאות אבא.**

וביאור הענין הוא על פי מה שכתב הרמ"ז בפרשת ויקרא (בדף ט"ו ע"ב) ובפרשת אמור (ד' צ"ד): שבתיקוני דיקנא, שהם שלוש עשרה מידות הרחמים, יש שתי בחינות: הראשונה היא השערות, ובה מציאות אימא; והשנייה היא האור הפנימי שבתוכן, שהוא מציאות אבא.

הרמ"ז מסביר (על פרשות ויקרא ואמור שבזוהר) שבתיקוני דיקנא, הדימוי הקבלי לשלוש עשרה מידות הרחמים, יש שתי שכבות. השערות מקבילות לאימא (בינה), והאור הפנימי שבתוכן מקביל לאבא (חכמה).

והנה השערות עצמן נמשכים מא"א [מאריך אנפין] אבל הפנימיות המלוכש בתוכם שהוא בחי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן⁷³ נמשך מאור עתיק המלוכש בכתר וחכמה דא"א ועמ"ש במ"א בענין ויוסף הורד מצרימה.⁷⁴

והנה השערות עצמן נמשכות מאריך אנפין, אבל הפנימיות המלוכש בתוכן, שהיא בחינת "כשמן הטוב" וכו', "יורד על הזקן", נמשכת מאור עתיק המלוכש בכתר ובחכמה של אריך אנפין. ועיין במה שכתוב במקום אחר בענין "ויוסף הורד מצרימה",

השערות באות מאריך אנפין, אבל האור הפנימי, "כשמן הטוב... יורד על הזקן" (תהלים קלג, ב), בא מאור עתיק המלוכש בכתר ובחכמה של אריך אנפין. המאמר על "ויוסף הורד מצרימה" (בראשית לט, א) מסביר מהיכן הוא נמשך.

שהוא ההמשכה מיסוד דא"ק [דאדם קדמון] ויסוד דעתיק הנמשך במזלות דא"א כו' ומקור המשכה זו הוא מחכמה דא"ק [דאדם קדמון].

שהיא ההמשכה מיסוד דאדם קדמון ויסוד דעתיק, הנמשכת במזלות דאריך אנפין וכו'; ומקור המשכה זו הוא מחכמה דאדם קדמון.

אותו מאמר מתאר זאת כהמשכה מיסוד דאדם קדמון ומיסוד דעתיק אל המזלות, החלקים הזורמים בזקנו של אריך אנפין. מקורה הסופי הוא בחכמה דאדם קדמון.

25 וזהו ענין כשמן הטוב כו' וע"כ כשנמשך ומאיר גם הפנימי [הפנימיות / הפנימית] שבי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] מכפר גם על הקדש שהוא אבא.

וזהו ענין "כשמן הטוב" כו'. לכן, כאשר נמשכת ומאירה גם הפנימיות שבשלושה עשר תיקוני הזקן, היא מכפרת גם על הקודש, שהוא אבא;

זהו "השמן הטוב": כשהאור הפנימי שבתוך שלושה עשר תיקוני הזקן מאיר גם הוא, הכפרה מגיעה אף אל הקודש, שהוא אבא.

משא"כ כשנמשך רק מחיצוניות י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] אינו מכפר על הקדש ממש כ"א על מקדש הקדש⁷⁵ שהיא אימא:

ואילו כאשר נמשכת רק החיצוניות של שלושה עשר תיקוני הזקן, אין היא מכפרת על הקודש עצמו, אלא רק על מקדש הקודש, שהיא אימא.

כאשר נמשכת רק השכבה החיצונית של שלושה עשר תיקוני הזקן, היא מכפרת רק על "מקדש הקודש", שהיא אימא. היא אינה מגיעה אל הקודש עצמו.

קטע 6 • 261-28

"הוא" ו"היא" בתוך עתיק ואדם קדמון

26 ד ועי"ל [ועוד יש לומר] ענין בחי' שבת שבתון הוא. ובחינת שבת שבתון היא. גם בהמשכה שמבחי' עתיק ממש.

ד. אפשר להסביר עוד את ענין הבחינות "שבת שבתון הוא" ו"שבת שבתון היא", גם בהמשכה שמבחינת עתיק עצמו.

בסעיף 4 מוצעת דרך נוספת להבין את העניין: גם ההמשכה שמגיעה מעתיק עצמו כוללת את הבחינות "הוא" ו"היא".

והוא ע"פ מ"ש במ"א ע"פ הנותן שלג כצמר^{76, 77} כלומר שהוא דבר חידוש שהוא נותן הארה בשלג הדבר מתאים למה שנאמר במקום אחר על הפסוק "הנותן שלג כצמר": כלומר, זהו חידוש — שהוא נותן הארה בתוך השלג,

את הפסוק "הנותן שלג כצמר" (תהלים קמז, טז) מפרשים כתיאור של דבר חדש: ה' נותן הארה בתוך ה"שלג", וכך הוא נעשה כ"צמר". החלק הבא מזהה את שני הדימויים.

שהם י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] ששרשם ממו"ס [ממוחא סתימאה] שבו מלובשת גבורה דעתיק להיות כצמר ממש שהוא בחי' שער רישיה כעמר נקא⁷⁸ שנמשך מגולגלתא שבו מלובש חסד דעתיק

שהם שלושה עשר תיקוני דיקנא, ששורשם במו"ס (מוחא סתימאה), שבו מלובשת גבורה דעתיק, כדי שיהיו ממש "כצמר". זהו עניין "ושער ראשו כעמר נקא", הנמשך מגולגלתא, שבה מלובש חסד דעתיק.

"השלגי" הוא שלושה עשר תיקוני דיקנא, ששורשם במו"ס — המוח הנעלם של אריך אנפין — שבו מלובשת גבורה דעתיק. "הצמר" הוא "ושער ראשו כעמר נקא" (דניאל ז, ט), הנמשך מגולגלתא, הגולגולת, שבה מלובש חסד דעתיק; ההארה הופכת את הדיקנא ממש לשער הראש.

כי שרש בחי' הדיקנא נמשך מב' פאות הראש שהם⁷⁹ ב' פעמים מצפ"ץ [מצפ"ץ (שם הוי' בחילוף א"ת ב"ש)] ב' פעמים⁸⁰ הוי' הוי' שלפני י"ג מדות אל רחום וחנון⁸¹ כו'

כי שורש בחינת הדיקנא נמשך משתי פאות הראש, שהן שתי פעמים מצפ"ץ — שתי פעמים הוי', הוי' — הקודמות לשלוש עשרה המידות: "אל רחום וחנון" וכו'.

שורש הדיקנא הוא בשתי פאות הראש, המקבילות לשמות מצפ"ץ, שתי הופעות של הוי' הפותחות את שלוש עשרה המידות: "הוי' הוי' אל רחום וחנון" (שמות לד, ו). לפי אור התורה, כפי שמצוין בהערת קה"ת, מצפ"ץ הוא שם הוי' כשהוא נכתב בצופן אתב"ש.

ועל ידי הארה זו דייקא שמבחי' חסד דעתיק נק' שבת שבתון הוא לשון זכר כי זכר חסדו⁸² בחי' חסד כו' ודווקא באמצעות הארה זו, מבחינת חסד דעתיק, הוא נקרא "שבת שבתון הוא", בלשון זכר, כי "זכר חסדו" הוא בחינת חסד וכו'.

באמצעות הארה זו מחסד דעתיק נקרא היום "שבת שבתון הוא", בלשון זכר. הפסוק "זכר חסדו" (תהלים צח, ג) קושר בין המילה "זכר" לבין חסד.

והוא המשכה מבחי' אור עתיק המלובש בכתר דא"א שהוא למעלה מבחי' האור המלובש בחכמה דא"א. וזוהי המשכה מבחינת אור עתיק המלובש בכתר דאריך אנפין, שלמעלה מבחינת האור המלובש בחכמה דאריך אנפין.

המשכה זו באה מאור עתיק המלובש בכתר דאריך אנפין, הוא הגולגלתא. מדרגה זו גבוהה מן האור המלובש בחכמה דאריך אנפין, מוחא סתימאה.

27 וע' בע"ח [בעץ חיים] שער א"א רפ"ז וספ"ג [וסוף פרק ג']. גם עפמ"ש [על פי מה שכתוב] במ"א בענין ויוסף הורד הנ"ל שזהו המשכה מבחי'

ראו גם עץ חיים, שער אריך אנפין, תחילת פרק ז' וסוף פרק ג'. וכן לפי מה שנכתב במקום אחר בענין "ויוסף הורד" הנזכר לעיל, שזוהי המשכה מבחינת

עץ חיים, בחלק העוסק באריך אנפין, דן בכך. המאמר על "ויוסף הורד", שהוזכר לעיל, מוסיף שזוהי המשכה מיסוד דאדם קדמון.

יסוד דא"ק [דאדם קדמון] שלמעלה מבחי' מלי דא"ק [דאדם קדמון] שנעשה עתיק לאצי' שבחי' מלי' היא רק הארה לגבי היסוד שהוא בחינת ההמשכה מאור א"ס ממש.

יסוד דאדם קדמון, שהוא למעלה מבחינת מלכות דאדם קדמון, שנעשית עתיק לאצילות; שכן בחינת מלכות היא רק הארה ביחס ליסוד, שהוא בחינת ההמשכה מאור אין סוף ממש.

יסוד דאדם קדמון גבוה ממלכות שלו, שנעשית עתיק לאצילות. מלכות היא רק הארה בהשוואה ליסוד, הנושא את ההמשכה מאור אין סוף ממש.

28 ומבואר בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] **פ' קדושים**⁸³ **שבחי' שבת העליון זהו הדר יסוד דא"ק** [דאדם קדמון]

כו' וא"כ לפי' [לפי זה] י"ל [יש לומר] דשבת שבתון היא היינו כשהמשכה נמשך ממלי' דא"ק [דאדם קדמון]

ומבואר בלקוטי תורה של האריז"ל על פרשת קדושים, שהבחינה של השבת העליונה היא הדר של יסוד דא"ק וכו'. אם כן, לפי זה אפשר לומר ש"שבת שבתון היא" היא כאשר ההמשכה נמשכת ממלכות דא"ק,

בלקוטי תורה של האריז"ל על פרשת קדושים נאמר שהשבת העליונה היא "הדר יסוד דא"ק". בהתאם לכך מציע אדמו"ר הוקן ש"שבת שבתון היא" פירושו המשכה ממלכות דא"ק.

אבל שבת שבתון הוא לשון דכר הינו כשמקור ההמשכה נמשך מיסוד דא"ק [דאדם קדמון] **כו' והיינו ע"י ששם עלו שבטים**⁸⁴ **שע"י ויוסף כו' ופי' ששם עלו ע"י אתעדל"ת** [אתערותא דלתתא].

אבל "שבת שבתון הוא", בלשון זכר, הוא כאשר מקור ההמשכה נמשך מיסוד דא"ק וכו'. הדבר נעשה באמצעות "ששם עלו שבטים", שעל ידו "יוסף" וכו'; ופירוש "ששם עלו [השבטים]" הוא שהדבר נעשה באמצעות התעוררות מלמטה.

"שבת שבתון הוא", בלשון זכר, היא המשכה שמקורה ביסוד דא"ק. היא נעשית באמצעות "ששם עלו שבטים" (תהילים קכב, ד), המתפרש כהתעוררותם של ישראל מלמטה, המביאה ל"יוסף הורד"; יוסף קשור בקבלה ליסוד.

כי י"ב שבטים עם שבט לוי הם כנגד י"ג מדות הרחמים והיינו שרש שרשן משם וגם הם עצמן הם מהיכל קדה"ק [קודש הקדשים] **דבריאה הנמשך ממלי' דאצילות**

שנים-עשר השבטים, יחד עם שבט לוי, מכוונים כנגד שלוש-עשרה מידות הרחמים; כלומר, שורש שורשם משם. גם הם עצמם באים מהיכל קודש הקדשים דבריאה, הנמשך ממלכות דאצילות.

שנים-עשר השבטים יחד עם לוי הם שלוש-עשרה, כנגד שלוש-עשרה מידות הרחמים, שהן שורש שורשם. השבטים עצמם באים מהיכל קודש הקדשים דבריאה, המקבל ממלכות דאצילות.

ולכן ע"י אתעדלית [אתערותא דלתתא] שלהם בבחי' ששם עלו שבטים מעוררים למעלה בבחי' קדש הקדשים דאצילות דהיינו שמעוררים בחינת י"ג מדות הרחמים דא"א

לכן, באמצעות ההתעוררות שלהם מלמטה, בבחינת "ששם עלו שבטים", הם מעוררים למעלה בבחינת קודש הקדשים דאצילות; כלומר, הם מעוררים את בחינת שלוש-עשרה מידות הרחמים דא"א.

ההתעוררות שלהם מלמטה, העלייה שלהם, מעוררת תגובה בקודש הקדשים דאצילות. כלומר, היא מעוררת את שלוש-עשרה מידות הרחמים דא"א.

ואזי עי"ז נמשך ג"כ מבחי' ומדרגת הנק' קדושתו למעלה מקדושכם הנז' [הנזכר] לעיל וזהו ענין ויוסף הורד⁸⁵ כו'

ואז, על ידי כך, נמשכת גם מבחינת ומדרגת "קדושתו למעלה מקדושכם", שהוזכרה לעיל. וזהו ענין "ויוסף הורד" וכו',

על ידי כך נמשך אור גם מהמדרגה הנקראת "קדושתו למעלה מקדושכם", שהיא עתיק. זהו פירוש "ויוסף הורד".

היינו בחי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן^{86, 87, 88} כו' עי' [עיינ] בזהר פ' אמור (דפ"ח סע"ב [סוף עמוד ב]) וס"פ צו⁸⁹ (דל"ד סע"א [סוף עמוד א]) ומ"ש בביאור ע"פ

כלומר, הבחינה של "כשמן הטוב" וכו', "יורד על הזקן" וכו'. ראו בזהר, פרשת אמור (בסוף פח, ב), ובסוף פרשת צו (בסוף לד, א), ובמה שכתוב בביאור על הפסוק

"ויוסף הורד" הוא "כשמן הטוב יורד על הזקן" (תהילים קלג, ב): האור הפנימי הנמשך אל שלוש-עשרה המידות. מובאים דברי הזהר בפרשת אמור ובסוף פרשת צו, וכן ביאור בלקוטי תורה. בהערת קה"ת נרשם מראה המקום בצו כעמוד לב, א, אך הקטע על השמן הטוב נמצא בעמוד לד, א, כפי שמופיע כאן.

כי עמך מקור חיים⁹⁰ בסופו בענין באורך כו'. ועמ"ש במ"א בפ"י שבעתים כאור שבעת הימים⁹¹ כו'.

"כי עמך מקור חיים", בסופו, בענין "באורך" וכו'. וראו מה שכתוב במקום אחר בפירוש "שבעתים כאור שבעת הימים" וכו'.

הביאור עוסק ב"כי עמך מקור חיים" (תהילים לו, י), בסופו, שם נדון "באורך". מובא גם מאמר אחר על "שבעתים כאור שבעת הימים" (ישעיהו לו, כו).

והנה כ"ז [כל זה] נמשך ביוהכ"פ [ביום הכפורים]. וזהו ענין שהכה"ג [שהכהן גדול] נכנס ביוהכ"פ [ביום הכפורים] לבית דקה"ק [דקדש הקדשים] ואע"פ [ואף על פי] שעלייתו היה רק עד היכל קדה"ק [קודש הקדשים] דבריאה⁹² עי' [עיי'ן] בסש"ב [בספר של בינונים] פנ"ג [פרק נ"ג]

והנה, כל זה נמשך ביום הכיפורים. וזהו ענין כניסתו של הכהן הגדול ביום הכיפורים לבית קודש הקדשים. ואף שעלייתו הייתה רק עד היכל קודש הקדשים דבריאה, ראו ספר של בינונים, פרק נג,

כל זה נמשך ביום הכיפורים, ולכן נכנס הכהן הגדול לקודש הקדשים ביום זה. עלייתו הגיעה רק עד היכל קודש הקדשים דבריאה; פרק נג בתנא מסביר כיצד השכינה התלכשה, באמצעות קודש הקדשים של העולמות העליונים, בבית המקדש.

אך הוא כמ"ש בזהר הרקיע פ' בראשית (דמ"ה) כפי' לאתחברא שביעאה בשביעאה⁹³ כי כל היחודים והתפלות אינן פועלים רק בהיכלות וביחוד ההיכלות יש יחוד באצילות

אך כך הוא כפי שכתוב בזהר הרקיע, פרשת בראשית (עמ' 45), בפירוש "להתחבר השביעי בשביעי": כל היחודים והתפלות פועלים רק בהיכלות, וביחוד ההיכלות נעשה ייחוד באצילות;

אולם זוהר הרקיע מסביר את הביטוי "להתחבר השביעי בשביעי": כל היחודים והתפלות פועלים ישירות רק בהיכלות של בריאה, אך כאשר ההיכלות מתייחדים, נעשה ייחוד גם באצילות.

כי כשהיכלות מתייחדים בשביעאה (שהוא היכל קדה"ק [קודש הקדשים] דבריאה) אז גם ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא] עולים להיות מ"ן [מ"ן נוקבין] לאו"א [לאבא ואימא] ואז מקבלת האם מעתיק ע"י יסוד דאבא ומשם ולמעלה אין שייך זווג דלית תמן נוקבא.

כי כאשר ההיכלות מתייחדים בשביעי — שהוא היכל קודש הקדשים דבריאה — גם ז"א ונוקבא עולים להיות מ"ן לאבא ואמא, ואז האם מקבלת מעתיק באמצעות יסוד אבא; וממדרגה זו ומעלה אין שייך זיווג, כי אין שם נוקבא.

כאשר ההיכלות מתייחדים בשביעי, היכל קודש הקדשים דבריאה, ז"א ונוקבא עולים ונעשים מים נוקבין — המים הנקביים שמעוררים מלמטה — עבור אבא ואמא. אימא מקבלת אז מעתיק באמצעות יסוד אבא; למעלה ממדרגה זו אין זיווג, כי אין שם נוקבא.

וז"ש [וזהו שכתוב] לאתחברא שביעאה בשביעאה יסוד אימא שכנגדה היכל זה הנק' קדש קדשים עכ"ל [עד כאן לשוננו]. ועי' מזה בזהר ס"פ פקודי (דף ר"ס סע"ב [סוף עמוד ב])⁹⁴ ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם.

וזהו שכתוב "להתחבר השביעי בשביעי": יסוד אימא, שהיכל זה, הנקרא קודש הקדשים, מכוון כנגדו. עד כאן לשוננו. וראו על כך בזהר, סוף פרשת פקודי (דף ר"ס ע"ב), ובמקדש מלך שם.

השביעי השני הוא יסוד אימא, והיכל זה, הנקרא קודש הקדשים, מכוון כנגדו. הוזהר בסוף פרשת פקודי ומקדש מלך שם עוסקים באותו חיבור.

ומכ"ז [ומכל זה] יובן שעל ידי שהכה"ג [שהכהן גדול] נכנס להיכל קדה"ק [קודש הקדשים] שבבמה"ק [שבבית המקדש] מעורר כן למעלה מעלה שמקבלים או"א [אבא ואימא] מעתיק שהוא בחי' א"ס ממש שעיי"ש [שעל ידי זה] נעשה מילוי כל הפגמים כי אתה הוא שלימותא דכולהו⁹⁵ כו'.

מכל זה יובן, שעל ידי כניסת הכהן הגדול להיכל קודש הקדשים שבבית המקדש, הוא מעורר כך למעלה מעלה, שאבא ואמא יקבלו מעתיק, שהוא בחינת אין סוף ממש, ועל ידי כך מתמלאים כל הפגמים; שהרי "אתה הוא שלמותם של כולם" וכו'.

מכאן שכניסת הכהן הגדול לקודש הקדשים שבבית המקדש מעוררת למעלה מעלה מצב שבו אבא ואמא מקבלים מעתיק, מדרגת אין סוף ממש. בכך מתמלא כל פגם, כפי שנאמר ב"פתח אליהו" לה: "אתה הוא שלמותם של כולם".

קטע 7 • 291-31

שלושת הראשים ואור אין סוף הנסתר

29 והנה הרמ"ז [הרב משה זכות] פ"י ר"פ צו גבי ת"ח [תא חזי] האי עולה סליקו וקשירו דכנ"י [דכנסת ישראל] לעילא כו' ואתנהיר כולא מרזא דקדש הקדשים.⁹⁶

והנה הרמ"ז מפרש בתחילת פרשת צו, על דברי הזוהר "בוא וראה: עולה זו היא עלייתה והתקשרותה של כנסת ישראל למעלה כו', והכול מואר מסוד קודש הקדשים",

הרמ"ז, בתחילת פרשת צו, מפרש את דברי הזוהר שלפיהם העולה היא עלייתה והתקשרותה של כנסת ישראל למעלה, כך ש"הכול מואר מסוד קודש הקדשים".

דקדש הקדשים הן תלת רישין רישא עילאה וקדשים הן תרין רישין אחרנין דא לגו מן דא⁹⁷ כו' עיי"ש. שקודש הקדשים הם שלושת הראשים: הראש העליון [הוא "קודש"], ו"קודשים" הם שני הראשים האחרים, זה לפנים מזה כו'; עיי"ש שם.

הוא מסביר שקודש הקדשים הם "שלושת הראשים" שבזוהר: הראש העליון ושני הראשים האחרים ("קודשים"), זה לפנים מזה. הדבר מעורר קושי במאמר, משום שמשמע ממנו שגם הראש העליון נמצא בתוך קודש הקדשים.

30 וא"כ לפ"ז [לפי זה] דבחי' רדל"א [רישא דלא אתידע] שהוא עתיק⁹⁸ הוא בחי' קדה"ק [קודש הקדשים] א"כ צ"ל מהו ענין הבחי' שלמעלה מזה שע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] קדושתו למעלה מקדושתכם⁹⁹ דא"א לומר דקאי על

אם כן, לפי המבואר, שרדל"א, רישא דלא אתידע, שהיא עתיק, היא בחינת קודש הקדשים, יש להבין מהי הבחינה שלמעלה ממנה, שעליה אמרו חז"ל: "קדושתו למעלה מקדושתכם". אי אפשר לומר שהכוונה ל

אם רדל"א, "הראש הבלתי נודע", שהיא עתיק, היא בחינת קודש הקדשים, מהי אפוא הבחינה שלמעלה ממנה, שעליה אמרו חז"ל: "קדושתו למעלה מקדושתכם"? אין הכוונה לעצמות אור אין סוף.

עצמו' [עצמות] אור אי"ס ממש שלמעלה מבחי' עתיק וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג']¹⁰⁰ דבחי' עתיק הוא הבחי' תחתונה שבמאציל וכאלו נאמר ד"מ [דרך משל] בחי' מלי' שבמלי' כו' ע"ש.

עצמות אור אין סוף ממש, שלמעלה מבחינת עתיק, כפי שנכתב בעץ חיים, שער 41, פרק 3, שבחינת עתיק היא הבחינה התחתונה שבמאציל, כביכול, בדומה לבחינת מלכות שבמלכות וכו'; עיין שם,

עצמות אור אין סוף נעלית בהרבה מעתיק, שאותו מכנה עץ חיים "הבחינה התחתונה שבמאציל", בדומה ל"מלכות שבמלכות". בהערת קה"ת נאמר שההפניה לעץ חיים, על פי דפוס שקלאוו משנת 5560, צריכה להיות לפרק 1.

דזה א"א כי כבר נת' [נתבאר] דמה שאמרו יכול כמוני אין ר"ל [רוצה לומר] כמו עצמות אור אי"ס ממש דאיך יעלה על הדעת לומר כן.

שהרי הדבר אינו אפשרי, כי כבר נתבאר שכשאמרו "יכול כמוני", אין הכוונה שיהיה דומה לעצמות אור אין סוף ממש — שהרי כיצד אפשר להעלות על הדעת לומר כך?

הדבר בלתי אפשרי, משום שכפי שהוסבר לעיל, "כמוני" מעולם לא התייחס לעצמותו ממש של ה'; איש אינו יכול להעלות על דעתו השוואה כזאת.

אלא שר"ל [שרוצה לומר] על הבחי' המתלבשת באצילות אשר זהו בחי' עתיק כו' וכנ"ל. וא"כ לפי הרמ"ז [הרב משה זכות] דקדה"ק [דקודש הקדשים] הם תלת רישין שמכללם רדל"א [רישא דלא אתידע] צ"ל מהו ענין הבחי' שלמעלה מזה שע"ז אמרו יכול כו'.

אלא הכוונה לבחינה המתלבשת באצילות, שהיא בחינת עתיק וכו', כפי שנתבאר לעיל. ואם כן, לפי פירוש הרמ"ז שקודש הקודשים הוא שלושת הראשים, ובכללם רדל"א, יש להבין מהי הבחינה שלמעלה מהם, שעליה אמרו "יכול כמוני" וכו'.

"כמוני" מתייחס לבחינה המתלבשת באצילות, שהיא עתיק. אם כן, לפי דברי הרמ"ז שקודש הקודשים כולל את רדל"א, חוזרת השאלה: מה יש למעלה ממנו, שעליו אומר המדרש "קדושתו"?

אך הענין ע"ד מ"ש בביאור האדר"ז [האדרא זוטא] להרח"ו [להרבי חיים ויטאל]¹⁰¹ (בדף רפ"ח ע"א) בפ"י משי"ש [מה שכתוב שם] ע"ב האי עתיקא אשתכח בג' רישין¹⁰² פי' אשתכח

אלא שהעניין הוא על דרך מה שנכתב בביאור האידרא זוטא לרבי חיים ויטאל (בדף רפ"ח ע"א), בפירוש הדברים שנכתבו שם בע"ב: "האי עתיקא אשתכח בג' רישין". פירוש "אשתכח" הוא

התשובה מבוססת על ביאורו של רבי חיים ויטאל לאידרא זוטא, על דבריה "האי עתיקא אשתכח בג' רישין". הוא מסביר את משמעות המילה "אשתכח" — "נמצא".

נמצא ומתעלם ומתגלה¹⁰³ בג' רישין נמצא כי עיקר עתיקא הוא האי"ס¹⁰⁴ אמנם על שם התעלמות בג' רישין נקי' הג' רישין ג"כ ע"ק [עתיקא קדישא] עכ"ל [עד כאן לשונו].

"נמצא, נעלם ומתגלה בשלושת הראשים". מכאן שעיקר עתיקא הוא אין סוף; אולם משום שהוא נעלם בשלושת הראשים, גם שלושת הראשים נקראים עתיקא קדישא. עד כאן לשונו.

"נמצא" פירושו נעלם ומתגלה בשלושת הראשים. עתיקא האמיתי הוא אין סוף, ושלושת הראשים נקראים עתיקא קדישא רק מפני שאין סוף נעלם בתוכם.

נמצא גם בחי' רישא עילאה הנקרא רדל"א [רישא דלא אתידע] וקדה"ק [וקודש הקדשים] אינו אלא שבו מלובש אור אי"ס ממש הנקרא עתיקא קדישא.

נמצא שגם בחינת הראש העליון, הנקראת רדל"א וקודש הקדשים, היא כך [רק] מפני שאור אין סוף ממש, הנקרא עתיקא קדישא, מלובש בה.

אם כן, גם הראש העליון, הנקרא רדל"א וקודש הקדשים, הוא כזה רק מפני שאור אין סוף ממש, הנקרא עתיקא קדישא, מלובש בו.

וזהו ענין הבחי' קדושת שלמעלה מקדושתכם כו' וע' בפ"י הספד"צ [הספרא דצניעותא] להאריז"ל [להאריז"י זכרוננו לברכה]¹⁰⁵ בפ"ק [בפרק קמא] (דק"יט ע"א) שכ' [שכתב] וז"ל [וזה לשונו] ודע דהוא רישא דלאו רישא¹⁰⁶ אשר שם חביון עוז העצמות הוא עצמו אינו משיג מה שיש בו

וזהו בחינת "קדושת", שלמעלה מ"קדושתכם" וכו'. ועיין בפירוש הספרא דצניעותא לאריז"ל, בפרק הראשון (בדף ק"יט ע"א), שכתב: "ודע דהוא רישא דלאו רישא אשר שם חביון עוז העצמות הוא עצמו אינו משיג מה שיש בו".

אור אין סוף המלובש בו הוא "קדושת", שלמעלה מ"קדושתכם". האריז"ל, בפירושו לספרא דצניעותא, מכנה את רדל"א "הראש שאינו ראש", שבו מצוי חביון עוז העצמות, כך שהראש עצמו אינו משיג את מה שבתוכו.

וזהו פי' דלא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא כביכול כאדם שאינו משיג מהות הנשמה שבו עכ"ל [עד כאן לשונו].

וזהו פירוש "אינו יודע ואינו נודע מה יש בראש הזה": כביכול, כמו אדם שאינו משיג את מהות הנשמה שבתוכו. עד כאן לשונו.

הדברים מסבירים את דברי זוהר: "אינו יודע ואינו נודע מה יש בראש הזה". הדבר דומה לאדם שאינו יכול להשיג את מהות נשמתו שלו.

31 ומכ"ז [ומכל זה] יובן בתוספת ביאור ענין שבת שבתון היא ושבת שבתון הוא. דפ"י שבת שבתון היא היינו כשהמשכה מקדה"ק [מקודש הקדשים] שהוא בחי' תלת רישין

מכל האמור יובן ביתר ביאור ענינם של "שבת שבתון היא" ו"שבת שבתון הוא". "שבת שבתון היא" פירושו שהמשכה היא מקודש הקדשים, שהוא בחינת שלושת הראשים,

כעת אפשר לבאר ביתר הרחבה את "הוא" ואת "היא". "שבת שבתון היא" היא המשכה מקודש הקדשים, בחינת שלושת הראשים.

וגם גילוי הארת אור א"ס ע"י תלת רישין הנ"ל כמו עד"מ באדם אף שאינו משיג מהות ועצמות הנשמה שבו מהו עכ"ז [עם כל זה] הארות וכחות הנשמה מתגלות בהראש שהוא השכל וראייה שמיעה כו'.

וגם גילוי של הארה מאור אין סוף באמצעות שלושת הראשים הנזכרים לעיל. הדבר דומה לאדם: אף שאינו משיג מהי מהותה ועצמותה של הנשמה שבתוכו, בכל זאת הארותיה וכוחותיה של הנשמה מתגלים בראש — בשכל, בראייה, בשמיעה וכו'.

הדבר כולל גם גילוי של הארה מאור אין סוף באמצעות אותם ראשים. זה דומה לאדם שאינו יכול להשיג מהי נשמתו במהותה, ובכל זאת רואה את כוחותיה פועלים בראשו — בשכל, בראייה ובשמיעה.

אמנם בחי' שבת שבתון הוא. היינו כשנמשך גילוי עצמות אור א"ס ממש המלוכש ברדל"א [ברישא דלא אתידע] כו' וזהו ענין כשמן הטוב¹⁰⁷ כו' הטוב כי לא כלו רחמין¹⁰⁸ כו':

אבל בחינת "שבת שבתון הוא" היא כאשר נמשכת התגלות של עצמות אור אין סוף ממש, המלוכשת ברדל"א וכו'. וזהו ענין "כשמן הטוב" וכו': "הטוב, כי לא כלו רחמין" וכו'.

"שבת שבתון הוא" הוא מצב שבו עצמות אור אין סוף, המלוכשת ברדל"א, מתגלה בעצמה — זהו "השמן הטוב". המילים "הטוב, כי לא כלו רחמין", מתוך ברכת מודים שבתפילת העמידה (כפי שמצוין בהערת קה"ת), מבטאות את אותה טובה.

בעבודה

הנשמה ירדה לגוף כדי לעלות למעלה מהמדרגה שבה הייתה. העלייה באה באמצעות קבלת עול מלכות שמים בקיום המצוות, באמצעות מילות התפילה, המעלות את מלכות לשורשה, ובאמצעות בירור הנפש הבהמית. ביום הכיפורים, האתערותא דלתתא של האדם היא שקובעת עד לאיזו מדרגה מגיע אור היום: כאשר עבודתו ראויה, עצמות אורו של ה' מאירה ומתקנת כל פגם. הכהן הגדול שבתוך האדם הוא אהבה רבה — אהבת ה' מעומק פנימיות הלב, למעלה מאהבה טבעית: "אליך אמר לבי: בקשו פני".

שאלות לשיחה

1. מדוע הנשמה צריכה לרדת מ"טהורה" אל תוך גוף כדי להגיע ל"קדושה"? מה היא משיגה שלא היה לה בשורשה?
2. כיצד ייתכן שאותה מדרגה תהיה "אור" בהשוואה אחת ו"כלי" בהשוואה אחרת, וכיצד הדבר עונה על השאלה בנוגע ללויים ולכוהנים?
3. מדוע קבלת עול מלכות שמים, העבודה הפשוטה ביותר, מגיעה למדרגות הגבוהות ביותר — חכמה ואף כתר?
4. מה קובע אם יום הכיפורים הוא "שבת שבתון הוא" או "שבת שבתון היא", ומה משמעות ההבדל לענין הכפרה?
5. עליית הכהן הגדול הגיעה רק להיכל קודש הקודשים של בריאה, ובכל זאת הביאה את אור עתיק לאצילות. כיצד ההיכלות מסבירים זאת?

מקורות והפניות

הערות

פסקה 1

1 ביאור מעט ע"פ שבת שבתון

ההערה מציינת כי שתי גרסאות של ביאור זה נדפסו בין מאמרי אדמו"ר הזקן משנת תק"ע (1809-10). הקורא יכול להשוות את התמלילים האלה לטקסט שלפנינו.

הערות קה"ת

בסה"מ תק"ע נדפסו ב' ביאורים.

פסקה 2

2 טהורה היא

בתלמוד מובאת הברכה הנאמרת בקימה: "אלקיי, הנשמה שנתת בי טהורה היא". אדמו"ר הזקן מפרש את המילים "טהורה היא" כמתייחסות למדרגת הנשמה בשורשה, לפני ירידתה.

Berakhot 60b ברכות ס"ב

3 ואנשי קדש תהיו לי

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". אדמו"ר הזקן נעזר בפסוק כדי לכנות את המדרגה שהנשמה מגיעה אליה בעקבות ירידתה: "קדוש", למעלה ממדרגת ה"טהור" שבה הייתה קודם.

Exodus 22:30 שמות כ"ב:ל'

וְאֲנֹשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי וְכָשֶׁר בְּשָׂדֶה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכְוּ אֹתוֹ:

And ye shall be holy men unto Me; therefore ye shall not eat any flesh that is torn of beasts in the field; ye shall cast it to the dogs

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 בביאור ע"פ ושמתי כדכד

הקטע הזה מציג את הפתיחה ביתר פירוט: הנשמה באה מפנימיות הכלים דאצילות ונקראת שם "טהורה"; היא יורדת — "אתה בראתה, אתה יצרתה" — כדי לעלות לבחינת "קדוש" באמצעות המצוות. הוא גם מכאן את "טהורה" כבהירות, וקושר בין "טהורה" ללוויים ובין "קדוש" לכוהנים.

הערות קה"ת

ראה לעיל כו, א.

5 ושמתי כדכד

"ושמתי כדכד שמשותיך". פסוק זה פותח מאמר מקביל העוסק במקור הנשמות בפנימיות הכלים.

Isaiah 54:12 ישעיהו נ"ד:י"ב

וְשִׁמְתִּי כְדָכָד שְׁמֹשֶׁתֶּיךָ וְשַׁעְרֶיךָ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל־גְּבוּלְךָ לְאַבְנֵי־חַפְצִים:

And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 חסד דרועא ימינא

"פתח אליהו" מתאר את הספירות כאיברי גוף: "חסד — הזרוע הימנית; גבורה — הזרוע השמאלית". אדמו"ר הזקן נעזר בו כדי להראות שמידה

עצמה היא "כלי".

Tikkunei Zohar 17a:16-17 תקוני זוהר י"ז א:ט"ז-י"ז

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינן ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אלין תרין כתיב *הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

7 חסד דרועא ימינא . . לאו מכל אלין מדות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערות קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אל"י).

8 לאו מכל אלין מדות איהו כלל

באותה תפילה נאמר גם שה' "אינו מאחת מכל המידות הללו כלל". כאן הדברים מתארים את האור, להבדיל מן הכלים.

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תקוני זוהר י"ז ב:ה'-ז'

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולאן משפט ידיע' דאיהו רחמי ולאן מכל אלין מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ירך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ירך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

9 הכלים דאצילות הם אלקות ממש

איגרת כ' באיגרת הקודש נפתחת במילים "איהו וחיהו חד, איהו וגרמוהו חד" — הבסיס לקביעה שהכלים דאצילות הם אלקות ממש.

הערות קה"ת

ראה אגה"ק ס"כ בתחלתו. ובליקוט פירושים ומ"מ — חסידים שם.

10 ומשם יפרד

הנהר היוצא מעדן "יפרד משם" לארבעה ראשים. הדבר נדרש על בריאה, יצירה ועשיה, שבהן המציאות נחלקת וקדושתו של ה' נסתרת.

Genesis 2:10 בראשית ב':י'

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הָעֵדֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

בראשית ב, י.

פסקה 3

11 בד"ה זכור את יום השבת לקדשו

המאמר מסביר מדוע המלאכים לא יכלו לקבל את התורה: מקורם בדיבור האלוקי, שהוא לבוש חיצוני, ואילו ישראל "עלו במחשבה" — הלבוש הפנימי המאוחד עם הנשמה. זהו הרקע לשורש הנשמות ולעליית המתוארים כאן.

הערות קה"ת

תו"א עא, א.

12 זכור את היום השבת לקדשו

"זכור את יום השבת לקדשו" הוא הפסוק הפותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן, העוסק בעלייה מ"כליו" ל"כוחות החיים שלו".

Exodus 20:8 שמות כ':ח'

זְכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ:

Remember the sabbath day, to keep it holy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 בפי בהעלותך (דקני"א ע"ב)

ההערה אומרת שנוסח הקטע הזה מהווה הועתק באור התורה של הצמח צדק על בהעלותך, ושם אפשר לקרוא אותו במלואו.

הערת קה"ת

הלשון נעתק באוה"ת פי בהעלותך ע' ששה.

14 כמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

[שמ"ב] לפננו הוא פ"ה וצ"ל כן כי ה' פרקים חסר שם. [כ].

פסקה 5**15 בביאור ע"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה**

ביאור זה דן ביראה העצומה שהייתה במעמד הר סיני, שהנשמה לא יכלה להכיל, ונותרה כמול מקיף; והוא מזהה את המול עם בחינות חיה ויחידה שבנשמה. זהו הדיון הנרחב יותר בבחינת חיה שאליו מתייחס הטקסט.

הערת קה"ת

לעיל פי במדבר יז, א ואילך.

16 וידבר אלקים את כל הדברים האלה

פתיחת עשרת הדיברות, המופיעה בראש המאמר בלקוטי תורה שבו מוסברת בחינת חיה.

Exodus 20:1 שמות כ':א'

וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר:

And G-d spoke all these words, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 6**17 בדי"ה להבין מ"ש בהגדה**

המאמר על אכילת מצה מסביר שהמועדים הם גילוי של המוחין של אמא, ואילו שבת מגלה את המוחין של אבא, שהם גבוהים יותר. זהו ההבדל בין אמא, מקורו של סדר העולמות, לבין אבא, שלמעלה ממנו.

הערת קה"ת

לעיל פי צו יא, ד ואילך.

פסקה 8**18 באגה"ק . . דוד שם**

ההערה מוסיפה את מאמר קונטרס אחרון המתחיל "להבין מה שכתוב בפרי עץ חיים". מוסבר בו שעל ידי התורה והמצוות מתווסף אור בכלי האצילות, שהנשמות באות מכלים אלה, ושכלי האצילות נעשו נשמה לבריאה, יצירה ועשייה.

הערת קה"ת

ושם בקו"א די"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, רע"ב). [כ].

19 ויעש דוד שם

"ודוד עשה לו שם". הפסוק מופיע בראש האיגרת באיגרת הקודש שאליה מפנה אדמו"ר הזקן בעניין הפיכת הכלים של אצילות לנשמה של העולמות התחתונים.

II Samuel 8:13 שמואל ב ח':י"ג

וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם בְּשָׁבוֹ מֵהַכּוֹתוֹ אֶת־אַרְם בְּגִיא־מֶלֶח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֱלֹף:

And David got him a name when he returned from smiting the Arameans in the Valley of Salt, even eighteen thousand men.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 ומספר את רובע ישראל

דברי בלעם: "מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל?" הם מופיעים בראש המאמר המצוטט בעניין אצילות כסוכב ביחס לעולמות התחתונים.

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:י'

מִי מִנָּה עֶפְר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת־רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine end be like his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 10**21 בע"ח שמ"ז פ"א**

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בדפוס שקלאוו תק"ס. לפננו פ"ו בשי" ס' אבי"ע. [כ].

פסקה 11**22 כלים לטהרם**

"יוכך תעשה להם לטהרם" נאמר על הלויים. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות שהטהרה שייכת ללויים, שמקורם בבניה.

Numbers 8:7 במדבר ח':ז'

וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרֵם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חֹטֵאת וְהִעֲבִירוּ תַעַר עַל־כָּל־בָּשָׂר וְכִבְּסוּ בַגְדֵיהֶם וְהִטְהָרוּ:

And thus shalt thou do unto them, to cleanse them: sprinkle the water of purification upon them, and let them cause a razor to pass over all their flesh, and let them wash their clothes, and cleanse themselves

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 ג"פ קדוש

המלאכים אומרים "קדוש, קדוש, קדוש". את שלוש הפעמים שבה נאמר "קדוש" מפרשים כשלושה אורות מקיפים שמקורם בקודש העליון.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו':ג'

וְקָרָא זֶה אֱלֹהִים וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ הִי צְבָאוֹת מְלֵא כְּלֵי־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 הוזהר משווה את התפילה לזרקא — אבן הנזרקת בקלע אל מקום ידוע. אדמו"ר הזקן מפרש זאת כמלכות הנזרקת כלפי מעלה אל מקורה.

Zohar, Bereshit 17:193-18:204 ספר הוזהר, בראשית י"ז:קצ"ג-י"ח:ר"ד and straightway the doors of seven palaces fly open. The first palace is the palace of love; the second, of fear; the third, of mercy; the fourth, of prophecy through the clear mirror; the fifth, of prophecy through the hazy mirror; the sixth, of righteousness; the seventh, of justice.1From here to razin t'mirin on 24b is a dissertation on the relation of prayer to the various Sefimth, involving much manipulation of Hebrew letters and vowel-points, and therefore unsuitable for translation.2The translation resumes on line 29 of the Hebrew text

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 13

21 אני כבדו רענן

"אני כבדו רענן". בעקבות הפרדס, אדמו"ר הזקן קורא את המילה "אני" (מלכות) כאילו היא מורכבת מאותיות המילה "אין", שהיא שורשה.

Hosea 14:9 הושע י"ד:ט

אֶפְרַיִם מֵהָלֵךְ עוֹד לְעֶצְבִּים אֲנִי עֲנִיתִי וְאֲשׁוּרְנוּ אֲנִי כְבוֹדִשׁ רַעְנָן מִמֶּנִּי פָרִיָה נִמְצָא:

Ephraim [shall say]: 'What have I to do any more with idols?' As for Me, I respond and look on him; I am like a leafy cy-press-tree; From Me is thy fruit found

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 אני אותיות אין

ספר קבלה אלפביתי המצוטט כאן מביא את העובדה ש"אני" מורכב מאותיות אותיות כמו "אין".

הערת קה"ת

ראה מא"א אות א, סס"ד. ע"ל במדבר (יח, ג). וש"נ. [כ].

33 ועיין בזהר פי שלח (דקנ"ח ע"ב)

הקטע מסביר את דברי הוזהר בפרשת שלח (158b): "אין" נעלה אפילו מעץ החיים, והשער החמישים, בחינת היובל, הוא הממוצע בין "אין" ל"יש". הוא מרחיב את משמעות ה"אין" כאן.

הערת קה"ת

ראה לעיל פי שלח מב, ד ובכ"מ.

34 בענין אין

הוזהר על פרשת שלח מסביר את הפסוק "היש בה עץ אם אין"; לפי קריאת לקוטי תורה, בחינת אין נעלית בהרבה אפילו מעץ החיים.

Zohar, Sh'lach 6:31-39 ספר הוזהר, שלח לך ו':ל"א-ל"ט

35 בזהר בראשית דף כ"ד ע"א

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Sefer HaMaamarim 5627

הערת קה"ת

ראה סה"מ תרכ"ז [הוצאת תשנ"ט] ע' לד.

24 בע"ח שמ"א פי"ז

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בדפוס שקלאוו תק"ס. לפננו בשי המוחין (רפ"ה. וספ"ז). [כ].

פסוקה 12

25 כי קדש הוא לכם

"כי קודש היא לכם" נאמר על השבת. הדבר מלמד שמלכות, ששורשה בקודש העליון, נקראת בעצמה קודש.

Exodus 31:14 שמות ל"א:י"ד

וּשְׁמִרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הַעֲשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמִּיהָ:

Ye shall keep the sabbath therefore, for it is holy unto you; every one that profaneth it shall surely be put to death; for whosoever doeth any work therein, that soul shall be cut off from among his people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 כי קדש הוא לכם

בוזהר על פנחס נאמר על בחינה זו שהיא "נקראת קודש, כמו שכתוב: 'כי קודש היא לכם'". אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות שמלכות נקראת קודש.

Zohar, Pinchas 115:782-786 ספר הוזהר, פנחס קט"ו:תשפ"ב-תשפ"ו

27 מקושש עצים

האיש שנמצא "מקושש עצים" בשבת. סיפורו מובא בתחילת המאמר המצוטט כדי להסביר את הרעיון שבחינה עליונה מצטרפת לשתי בחינות תחתונות.

Numbers 15:32 במדבר ט"ו:ל"ב

וַיְהִי כִּנְיִי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקֹּשֶׁשׁ עֲצִים בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת:

And while the children of Israel were in the wilderness, they found a man gathering sticks upon the sabbath day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 כתר עליון דאיהי כתר מלכות

"כפתח אליהו" נאמר: "כתר העליון הוא כתר המלכות". הדבר מלמד שמלכות מושרשת בכתר.

Tikkunei Zohar 17a:18-20 תקוני הוזהר י"ז א:י"ח-כ'

כתר עליון איהו כתר מלכות. ועליה *אתמר מגיד מראשית אחרית. ואיהו קרקפתא דתפלי (נ"א קרקפתא דלא מנח תפלי). *מלגו איהו יוד קא ואו קא דאיהו ארח אצילות. איהו שקיו דאילנא בדרועיו וענפיו (נ"א ואנפיו). כמייא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו. רבון העולמים אנת הוא עלת העלות סבת הסכות דאשקי לאילנא בההוא נביעו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

29 אף עשיתיו

"יצרתי, אף עשיתיו". הפסוק נדון במאמר "מי מנה", שאליו מפנה אדמו"ר הזקן.

Isaiah 43:7 ישעיהו מ"ג:ז

כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלֹכְדוּדִי בְּרָאִתִּי וְצִרְתִּי אֶף־עֲשִׂיתִי:

הערת קה"ת
תהלים צב, ז.

42 אל יתהלל חכם

"אל יתהלל חכם בחכמתו". פסוק זה פותח את הקטע שאדמו"ר הזקן מצטט.

Jeremiah 9:22 ירמיהו ט"כ"ב

כה אָמַר ה' אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם בְּחִכְמָתוֹ וְאַל־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֶל־יִתְהַלָּל עֲשִׂיר בְּעָשָׂרוֹ:

Thus saith the L-RD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43 בזאת יתהלל כו' וצדקה בארץ

"כי אם בזאת יתהלל... כי אני הו"י עושה חסד, משפט וצדקה בארץ". גם כאן "זאת" מצביעה על מלכות.

Jeremiah 9:23 ירמיהו ט"כ"ג

כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלָּל הַמֵּתְהַלָּל הַשֹּׁפֵל וְיִדְעַ אֹתִי כִּי אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ כִּי־בָאֶלֶה חֲפֻצָּתִי נֹאמְרִי:

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the L-RD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 וצדקה תרומם

"צדקה תרומם גוי". הפסוק מובא כדי להראות את התרוממות המלכות.

Proverbs 14:34 משלי י"ד:ל"ד

צִדְקָה תְּרֹמֵם־גּוֹי וְחַסְדַּי לְאֻמִּים חֲטָאת:

Righteousness exalteth a nation; But sin is a reproach to any people.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 כי קדש היא לכם

נאמר על שבת: "כי קודש היא לכם". עליית המלכות אל הקודש העליון מתרחשת בשבת.

Exodus 31:14 שמות ל"א:י"ד

וּשְׁמֶרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֵם מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הָעֹשֶׂה כֹּה מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמִּיהָ:

Ye shall keep the sabbath therefore, for it is holy unto you; every one that profaneth it shall surely be put to death; for whosoever doeth any work therein, that soul shall be cut off from among his people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46 שבת הוא מוחין דאבא

ספר עזר קבלי המסודר לפי ערכים; ההערה מפנה לערך "שבת", שבו מובא ששבת היא מוחין דאבא.

הערת קה"ת

ראה קה"י בערך שבת.

36 בביאור ע"פ כי אתה נרי

ביאור זה מתאר כיצד הנפש הבהמית נעשית אור וכיצד מלכות ה' היא מקור חיותם של העולמות. הוא מפרש את "ארוממך ה' מלכ"י הן כהעלאה מלמטה והן כהמשכה מלמעלה, ומקביל בכך לעליית מלכות הנידונה כאן.

הערת קה"ת

ראה תר"א מ, ג.

37 כי אתה נרי

"כי אתה נרי הו"י". פסוק זה מופיע בראש המאמר בתורה אור המצוטט בעניין זה.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אַתָּה נִרִי הַיָּיָה חֹשֶׁךְ:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 14

38 למען יזמרך כבוד ולא ידום

"כדי שכבוד יזמר לך ולא ידום; הו"י אלקי, לעולם אודך". הפסוק מובא בהקשר של העלייה המרוממת את נשמות ישראל.

Psalms 30:13 תהילים ל"י"ג

לְמַעַן יִזְמְרָךְ כְּבוֹד וְלֹא יִדֹם אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲדָךְ:

So that my glory may sing praise to Thee, and not be silent; O L-RD my G-d, I will give thanks unto Thee for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 בזאת יבא אהרן

פתיחת עבודת יום הכיפורים: "בזאת יבוא אהרן אל הקודש". אדמו"ר הזקן מפרש את המילה "זאת" כמלכות.

Leviticus 16:3 ויקרא ט"ז:ג

בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּכַר בֹּר־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:

Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא טז, ג.

40 בזאת . . שהיא מדת מלכותו ית'

ספר מונחים קבלי המסודר לפי סדר האלף-בית, המצוטט כמקור לכך ש"זאת" היא אחד משמותיה של מלכות.

הערת קה"ת

מא"א אות ז, ס"ג.

פסקה 15

41 וכסיל לא יבין את זאת

"וכסיל לא יבין את זאת". אדמו"ר הזקן מפרש את "זאת" כמלכות, ששורשה למעלה מן ההבנה הרגילה.

Psalms 92:7 תהילים צ"ב:ז

אִישׁ־פֶּצַע לֹא יָדַע וְכִסִּיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת:

A brutish man knoweth not, Neither doth a fool understand this

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

before him; he is the priest who is called "great" and is stationed at the right hand

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 17

52 אתה כהן

"אתה כהן לעולם". קוראים זאת כעבודתו של הכהן להמשיך מן ה"הוא" הנסתר אל ה"אתה" הנגלה.

Psalms 110:4 תהילים ק"ד:

נִשְׁבַּע ה' וְלֹא יִנָּחֵם אֶת־הַכֹּהֵן לְעוֹלָם עַל־דְּבָרָתִי מִלְכִּי־צֶדֶק:

The L-RD hath sworn, and will not repent: 'Thou art a priest for ever After the manner of Melchizedek

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53 בפ"י הרמ"ז ברע"מ פ' עקב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (הערה למטה).

הערת קה"ת

דף רע"א, א.

פסוקה 18

54 כהן זהו בחי' חסד

בוהר על פרשת נשא נאמר שהכהן נקרא חסיד, משום שהחסד שורה על הכהנים, ולכן הם מברכים את העם. זהו אחד המקורות שמביאה הערת קה"ת לכך שהכהן הוא בחינת חסד.

Zohar III, 145b זח"ג קמה, ב

הערת קה"ת

ראה זח"א בהשמות רנו, ב. רנח, ב. זח"ג קמה, ב.

55 בהעלותך את הנרות

"בהעלותך את הנרות" — הצינוי לאהרן. פסוק זה מופיע בראש המאמר המצוטט על אהבתו הגדולה של אהרן.

Numbers 8:2 במדבר ח':ב'

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאָרוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest' the lamps, the seven lamps shall give light in front of the 'candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 חסד לאברהם

"חסד לאברהם". הוא מייצג את האהבה הטבעית שעליה עולה אהבתו הגדולה של הכהן הגדול.

Micah 7:20 מיכה ז':כ'

תִּתֵּן אֱמֶת לַיַּעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם מִיְּמֵי קְדָם:

Thou wilt show faithfulness to Jacob, mercy to Abraham, As Thou hast sworn unto our fathers from the days of old

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

57 בדי"ה ועשית בגדי קדש לאהרן

המאמר מתאר את אהרן כאיש החסד וככהן הגדול הממשיך אהבה רבה לנשמות ישראל, ואת בגדיו כלבושי אהבה זו. זהו המקור לזיהוי הכהן הגדול עם אהבה רבה.

הערת קה"ת

פסוקה 16

47 והחכמה מאין תמצא

"והחכמה, מאין תימצא?" קוראים זאת גם: "החכמה נמצאת מן האין" — ממדרגה שלמעלה ממנה.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

וְהַחֲכֵמָה מֵאֵינָן תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 והחכמה מאין תמצא

הזוהר על פרשת משפטים דורש פסוק זה: התורה באה מחכמה, מהמקום שנקרא קודש, והחכמה באה מהמקום שנקרא קודש הקודשים. אדמו"ר הזקן משתמש בכך כדי להעמיד את קודש הקודשים למעלה מן הקודש העליון.

Zohar, Mishpatim 20:500-502 ספר זוהר, משפטים כ':ת"ק-תק"ב
1The pages omitted belong to the Ray'a Mehemna. AND YE SHALL BE MEN OF HOLINESS UNTO ME; AND FLESH THAT IS TORN BY BEASTS IN THE FIELD YE SHALL NOT EAT; YE SHALL CAST IT TO THE DOG (XXII, 30). R. Judah quoted here the verse: "And wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?" (Job 28, 12). Said he: "Blessed are the Israelites for that the Holy One desires to honour them more than all the rest of mankind. At first He ... said unto them

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

49 וכפר על הקדש

מעבודת יום הכיפורים: "וכיפר על הקודש". הכפרה מגיעה אל ה"קודש", משום שיום הכיפורים ממשיך מקודש הקודשים.

Leviticus 16:16 ויקרא ט"ז:ט"ז

וְכָפַר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־טִמְאָתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשָּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טִמְאָתָם:

And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

50 בוהר ר"פ יתרו

ההערה מפנה לאור התורה של הצמח צדק על פרשת תצוה, פרשת בגדי הכהונה, שגם הוא דן בקטע זה בוהר על המלך שלמעלה והכהן שמתחתיו.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת תצוה ע' א'תר"ד.

51 אית מלך לעילא דאיהו רוא דקה"ק ותחותיה אית כהן

הזוהר אומר שיש מלך למעלה, שהוא סוד קודש הקודשים, ומתחתיו כהן, שהוא סוד האור הקדמון, הנקרא גדול. אדמו"ר הזקן מפרש את הכהן ככהן הגדול, הממשיך מקודש הקודשים.

Zohar, Yitro 1:8-18 ספר זוהר, יתרו א':ח'-י"ח

Observe this. In the mystic doctrine of the Holy Name we speak of King and Priest, both above and below. The King above is the mystic Holy of Holies, 1Binah. and under him there is a Priest, the mystic Primeval Light, who ministers

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 אית מלך לעילא

י"ש מלך למעלה, שהוא סוד קודש הקודשים". כאן מפרשים את המלך כמלכות דאין סוף המלוכשת בשלוש הספירות העליונות של אריך אנפין.

Zohar, Yitro 1:8-18 ספר הזהר, יתרו א':ח'-י"ח

Observe this. In the mystic doctrine of the Holy Name we speak of King and Priest, both above and below. The King above is the mystic Holy of Holies, 1 Binah. and under him there is a Priest, the mystic Primeval Light, who ministers before him; he is the priest who is called "great" and is stationed at the right hand

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

64 בדי"ה קול דודי

מאמר זה פותח ביציאת מצרים ובמצה, ונשען על האמירה "קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד". הוא מסביר שחיות העולמות אינה אלא זיו מה, וזהו הרקע להבנת מלכות כאור שעדיין כלול במאור.

הערת קה"ת

לקמן שה"ש יד, ג ואילך.

65 קול דודי

"קול דודי". פסוק זה פותח את המאמר בלקוטי תורה המצוטט כאן.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח'

קול דודי הנהיזה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 מלכותך מלכות כל עולמים

"מלכותך מלכות כל עולמים". את "מלכותך" מפרשים כמלכות שעדיין מאוחדת עם מקורה, כמו אור בתוך המאור.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:יג

מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 21

67 יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני

על "קדושים תהיו" אומר המדרש: "יכול כמוני? תלמוד לומר: 'כי קדוש אני' — קדושת למעלה מקדושתכם". אדמו"ר הזקן מפרש את "כמוני" כעתיק, ולא כעצמותו של ה'.

Vayikra Rabbah 24:9 ויקרא רבה כ"ד:ט'

הערת קה"ת

ויקיר כד, ט. ב"ר מקץ (פ"ד [כ]). ועליך ברכה (צג, ד) מאדמו"ר. [כ]. ראה לעיל ג, ב.

68 דאין ר"ל כמו מהותו ועצמותו . . בחי עתיק

ההערה מפנה למאמרי הרכי הרש"ב משנת תרס"ו בעניין הנידון כאן: "כמוני" אינו יכול להתייחס לעצמותו של ה', אלא לבחינת עתיק.

הערת קה"ת

ראה ד"ה במדבר סיני תרס"ו ע' רלה. ד"ה אם בחקותי תלכו רס"ו (בהמשך תרס"ו). ד"ה וה' אמר תער"ב.

תו"א פב, א ואילך. וראה במ"מ שם להמאמר שנסמן לכמה מאמרים באוה"ת לשם.

58 ועשית בגדי קדש לאהרן

"ועשית בגדי קדש לאהרן". פסוק זה מופיע בראש המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Exodus 28:2 שמות כ"ח:ב'

ועשית בגדיי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת:

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother, for splendour and for beauty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 לך אמר לבי בקשו פני

"לך אמר לבי, בקשו פני". הוא מתאר את האהבה הנובעת מעומק פנימיות הלב.

Psalms 27:8 תהילים כ"ז:ח'

לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש:

In Thy behalf my heart hath said: 'Seek ye My face'; Thy face, L-RD, will I seek

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים כז, ח.

60 אתם נצבים

"אתם נצבים היום כולכם". פסוק זה מופיע בראש המאמר המצוטט על פנימיות הלב.

Deuteronomy 29:9 דברים כ"ט:ט'

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם וקנייכם ושטריכם כל איש ישראל:

Ye are standing this day all of you before the L-RD your G-d: your heads, your tribes, your elders, and your officers, even all the men of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 19

61 שבת שבתון הוא

"הוא שבת שבתון לכם", בלשון זכר. הוא מציין את המדרגה העליונה, הנמשכת מעתיק.

Leviticus 23:32 ויקרא כ"ג:ל"ב

שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם:

It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 שבת שבתון היא

"היא שבת שבתון לכם", בלשון נקבה. היא מציינת את המדרגה התחתונה, הנמשכת מקודש הקדושים בלבד.

Leviticus 16:31 ויקרא ט"ז:ל"א

שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם חקת עולם:

It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever

;collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלג, ב.

74 ויוסף הורד מצרימה

"ויוסף הורד מצרימה". פסוק זה מופיע בראש המאמר המצוטט, העוסק בהמשכה מיסוד אדם קדמון.

Genesis 39:1 בראשית ל"ט:א

וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרַיִם וַיִּקְנֵהוּ פוֹטִיפָר סָרִיס פְּרֹעֶה שֶׁר הַטְּבָחִים אִישׁ מִצְרִי מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ שָׁמָּה:

And Joseph was brought down to Egypt; and Potiphar, an officer of Pharaoh's, the captain of the guard, an Egyptian, bought him of the hand of the Ishmaelites, that had brought him down thither.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 25

75 על מקדש הקדש

הביטוי השני של הכפרה ביום הכיפורים. כאן הוא מציין את הגבול התחתון שאליו מגיעה הכפרה — עד אימא.

Leviticus 16:33 ויקרא ט"ז:ל"ג

וְכִפֹּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֹר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֵל יִכָּפֹר:

And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 26

76 ע"פ הנותן שלג כצמר

ההערה מציינת שהביאור על "הנותן שלג כצמר" שאליו מתייחס המאמר נמצא בסידור עם דא"ח.

הערת קה"ת

סידור עם דא"ח סג, ב ואילך.

77 הנותן שלג כצמר

"הוא נותן שלג כצמר". הפסוק נקרא כאילו ה' נותן את זוהר השיער שבראש (צמר) אל הזקן (שלג).

Psalms 147:16 תהילים קמ"ז:ט"ז

הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כְּצֶמֶר כְּפֹר כְּאֹפֶר יִפְאֵר:

He giveth snow like wool; He scattereth the hoar-frost like ashes.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78 שער רישי כעמר נקא

בחונו של דניאל על עתיק יומין נאמר: "שער ראשו כצמר נקי". הקבלה מפרשת זאת כשער הראש הנמשך מגולגלתא, שבה מלוכס חסד דעתיק.

Daniel 7:9 דניאל ז':ט'

חֲזֹה הָיִיתָ עַד דִּי כְרָסְךָן רָמִיו וְעֵתִיק יוֹמִיו יִתֵּב לְבוּשָׁה כְּתִלְגַּח חֹר וְשֹׁעַר רָאשָׁה כְּעֶמֶר נִקָּא כְּרָסְיָה שְׁבָכִין דִּי־נֹר גְּלִגְלוּהִי נֹר דְּלִק:

פסוקה 23

69 בדיה והיה מדי חדש

המאמר "והיה מדי חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו" פותח בפסוק "אף עשיתיו" (ישעיהו מג, ז): הירידה דרך בריאה, יצירה ועשיה, כדי שתהיה גם דרגת העשיה. לאחר מכן הוא דן בראש חודש ובשבת.

הערת קה"ת

לקמן צו, ג.

70 והיה מדי חדש

"והיה מדי חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו". פסוק זה מופיע בראש המאמר המצוטט כאן.

Isaiah 66:23 ישעיהו ס"ו:כ"ג

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדִּי שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר ה'

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71 וכפר על הקדש

"וכפר על הקודש". כאשר עתיק מאיר, הכפרה מגיעה אפילו אל ה"קודש", שהוא אבא.

Leviticus 16:16 ויקרא ט"ז:ט"ז

וְכִפֹּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכוּ וְעַשֶּׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשְּׁכֵן אֹתָם כְּתוֹר טְמֵאָתָם:

And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 24

72 במקדש הקדש

"וכיפר על הקודש". אדמור"ר הזקן מפרש את "הקודש" כבינה, שמתחת ל"קודש" עצמו.

Leviticus 16:33 ויקרא ט"ז:ל"ג

וְכִפֹּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֹר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֵל יִכָּפֹר:

And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 כשמן הטוב . . יורד על הזקן

"כשמן הטוב על הראש, יורד על הזקן". הפסוק נקרא כאן כמתאר את האור הפנימי מעתיק, הנמשך אל שלוש־עשרה המידות.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַזָּקָן וְקֹדֶאֱהָרֹן שִׁירָד עַל־פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the

מרחיבים את דברי האריז"ל על השבת העליונה ועל יסוד דא"ק.

הערת קה"ת

— להאריז"ל. ראה לעיל פ' בהר מד, ד.

84 ששם עלו שבטים

"כי שם עלו שבטים, שבטי י-ה". אדמו"ר הזקן מפרש את עליית השבטים כהתעוררות של ישראל מלמטה.

Psalms 122:4 תהילים קכ"ב:ד

שָׁשִׁים עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבִטִיקָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'

Whither the tribes went up, even the tribes of the L-RD, as a testimony unto Israel, to give thanks unto the name of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 ויוסף הורד

"ויוסף הורד מצרימה". הפסוק מתפרש כהמשכה מיסוד אדם קדמון, שנמשכה אל שלוש-עשרה המידות.

Genesis 39:1 בראשית ל"ט:א

וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרָיִמָּה וַיִּקְנֶהוּ פּוֹטִיפָר סֵרִיס פְּרֹעֶה שֶׁר הַטַּבָּחִים אִישׁ מִצְרֵי מִיד הִשְׁמָעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרְדָּהוּ שָׁמָּה:

And Joseph was brought down to Egypt; and Potiphar, an officer of Pharaoh's, the captain of the guard, an Egyptian, bought him of the hand of the Ishmaelites, that had brought him down thither

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

86 כשמן הטוב כו' יורד על הזקן

"כשמן הטוב על הראש, יורד על הזקן". הפסוק מתאר את האור הפנימי שיורד דרך שלוש-עשרה המידות.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל-הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל-הַזָּקֵן וְזָקוֹן-אֶהְיֶה שִׁירְד עַל-פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 כשמן הטוב כו' יורד על הזקן

הזוהר על אמור מפרש את "כשמן הטוב על הראש" כשמן המשחה הקדוש הנמשך מראש כל הראשים, הנסתר מכול, ואת "יורד על הזקן" כזקן יקר. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי לתאר את האור הפנימי הנמשך דרך שלוש-עשרה המידות.

Zohar, Emor 2:6-3:12 ספר זוהר, אמור ב'ר-ג:י"ב

88 כשמן הטוב כו' יורד על הזקן

לקראת סוף פרשת צו אמר הזוהר שהברכות נמשכות משמן זה באמצעות הכוהן, ומביא את הפסוק "כשמן הטוב על הראש". מעט לאחר מכן הוא פותח בפסוק "כי עמך מקור חיים", הפסוק מן המאמר הבא המצוטט כאן.

Zohar, Tzav 21:154-24:166 ספר זוהר, צו כ"א:קנ"ד-כ"ד:קס"ו

Another was that they thrust themselves forward in the place of their father. A third was that they were not married; for such are not meet to bring blessings into the world. And a fourth was that they were intoxicated with wine. THIS (Zoth) IS THE ANOINTING PORTION OF AARON AND OF HIS SONS. R. Jose said: 'Zoth (Shekinah) indeed is the anointing portion of Aaron, for he brought of the oil of the supernal

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and the wheels thereof burning fire

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ז, ט.

79 שו"ה חסד — שהם

ההערה מפנה לסוף הביאור על המאמר בתורה אור "ועשית ציץ" כמקבילה.

הערת קה"ת

ועי' תו"א ד"ה ועשית ציץ סוף ביאור על הנ"ל. [כ].

80 ב' פעמים מצפ"ץ ב' פעמים הוי' הוי' שלפני הי"ג מדות

לפי ההערה, אור התורה על יתרו מביא מהזוהר שמצפ"ץ הוא שם הוי' בצופן אתב"ש, ומבאר מדוע ההמשכה צריכה לבוא לפי סדר אתב"ש. אור התורה על ויקרא דן בנושא בהרחבה נוספת.

Zohar III, 131b זח"ג קלא, ב

Zohar I, 20a זח"א כ, א

הערת קה"ת

זח"ג קלא, ב. ע"ה שא"א, פ"א. פע"ה ש' הסליחות, פ"ד. ש' הכוונות דרושי ויעבור, דרוש ג ואילך. מ"ח מסי שארית האצי, פ"י ואילך. ועוד. ראה זח"א כ, א. ראה אוה"ת פ' יתרו ע' איתקצו שמביא מהזוהר שם "מצפ"ץ" היינו שם הוי' בא"ת ב"ש. וראה גם שם ע' א"ב ואילך. [וראה שם ע' א"ה למה צריך להיות ההמשכה בסדר א"ת ב"ש]. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקפח ואילך.

81 הוי' הוי' שלפני י"ג מדות אל רחום וחנון

"הוי', הוי', אל רחום וחנון" — תחילת שלוש עשרה מידות הרחמים. שני השמות הפותחים אותן הם שורש הזקן.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֹר ה' עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב-חַסֵּד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 זכר חסדו

"זכר חסדו". המילה "זכר" קושרת בין "הוא" הזכיר לבין חסד.

Psalms 98:3 תהילים צ"ח:ג

זָכַר חֲסִדוֹ וְאַמּוֹנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָּל-אֶפְסֵי-אָרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ:

He hath remembered His mercy and His faithfulness toward the house of Israel; All the ends of the earth have seen the salvation of our G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צח, ג.

פסקה 28

83 ומבואר בלקו"ת פ' קדושים

הקטע מסביר שבשבת עולה אדם קדמון אל אור אין סוף, ומפרש את "עולת שבת בשבתו" כשבת העליונה, שעלייתה מגיעה עד אין סוף. הדברים

93 לאתחברא שביעאה בשביעאה

בוהר בסוף פרשת פקודי מדובר על קשירת השביעי עם השביעי. כאן מדובר בהיכל השביעי של בריאה, המתייחד עם יסוד דאימא.

Zohar, Pekudei 52:785-795 ספר זוהר, פקודי נ"ב:תשפ"ה-תשצ"ה

94 בזהר ס"פ פקודי (דף ר"ס סע"ב)

הקטע קושר את "ששם עלו שבטים" לשנים-עשר הגבולים דבריאה ולדברי זוהר "לאתקשרא שביעאה בשביעאה" (פקודי, רס, ב), ומסביר שעלייה זו מעלה את היכל קודש הקודשים דבריאה לאצילות.

הערת קה"ת

ראה גם לעיל פ' בהעלותך לא, ב.

95 אנת הוא שלימותא דכולהו

"בפתח אליהו" נאמר לה': "אתה הוא שלמות כולם". מכיוון שעתיק הוא בחינת אין סוף עצמו, אורו ממלא כל פנים.

Tikkunei Zohar 17b:2-3 תקוני זוהר י"ז ב:ב-ג'

וכל ספירן כל חד אית ליה שם ידיע. ובהון אתקריאו מלאכי. ואנת לית לך שם ידיע. דאנת הוא ממלא כל שמה. ואנת הוא שלימו דכלהו וכד אנת תסתלק מנהון אשתארו כלהו שמה כגופא בלא נשמתא. אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דינן דק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

פסקה 29

96 האי עולה סליקו וקשירו דכנ"י לעילא כו' ואתנהיר כולא מרוא

דקדש הקדשים

בפתיחת פרשת צו אומר זוהר שהעולה היא העלייה וההתקשרות של כנסת ישראל למעלה, עד ש"הכול מואר מסוד קודש הקודשים". כאן מובא פירושו של הרמ"ז לדברים אלה.

Zohar, Tzav 1:1-2 ספר זוהר, צו א':א-ב'

97 תלת רישין רישא עילאה וקדשים הן תרין רישין אחרנין דא לגו מן דא

האדרא זוטא מתארת "שלושה ראשים חקוקים, זה בתוך זה וזה למעלה מזה". הרמ"ז מזהה אותם עם קודש הקודשים.

Zohar, Idra Zuta 4:37 ספר זוהר, האדרא זוטא ד':ל"ז

פסקה 30

98 רדליא שהוא עתיק

ההערה מפנה לסדרת המאמרים הארוכה של הרבי הרש"ב משנת 5672, לעניין הויהו של רדליא עם עתיק.

הערת קה"ת

ראה המשך תערי"ב-ב ע' א'קסט.

anointing and caused it to flow below; and by the hand of
... Aaron Zoth was
The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

89 וס"פ צו (דל"ב סע"א)

בעמוד 32c מצטט לקוטי תורה את זוהר הזה, "בוהר פרשת צו (34a)":
השמן נמצא בחכמה העליונה של הכול, ולכן הוא מתפשט גם למטה, עד
שגם המציאות הגשמית מתבטלת. הקטע גם מאשר שמראה המקום הוא
34a, כפי שמופיע כאן.

הערת קה"ת

נעתק לעיל פ' בהעלותך לב, ג.

90 כי עמך מקור חיים

"כי עמך מקור חיים, באורך נראה אור". פסוק זה מופיע בראש המאמר המצוטט כאן.

Psalms 36:10 תהילים ל"ו:י'

פ"עמך מקור חיים באורך נראה אור:

For with Thee is the fountain of life; In Thy light do we see
light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

91 שבעתים כאור שבעת הימים

"והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים". פסוק זה מופיע בראש מאמר אחר המצוטט כאן.

Isaiah 30:26 ישעיהו ל"ב:כ"ו

וְהָיָה אֹרֶחַ הַלְבֵנָה כְּאוֹר הַחֶמֶד וְאוֹר הַחֶמֶד יְהִי־הוּא שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים בַּיּוֹם הַזֶּה וְאֶת־שֶׁכֶר עֲמֹ וּמִחֵץ מִכְתּוֹ יִרְפָּא:

Moreover the light of the moon shall be as the light of the sun, And the light of the sun shall be sevenfold, as the light of the seven days, In the day that the L-RD bindeth up the
bruise of His people, And healeth the stroke of their wound

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

92 עד היכל קדה"ק דבריאה

בתניא, פרק נג, מוסבר כיצד השכינה, מלכות דאצילות, התלבשה בקודש הקודשים של בית המקדש באמצעות קודש הקודשים של העולמות העליונים. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להבהיר עד היכן הגיעה עלייתו של הכוהן הגדול.

Tanya, Likkutei Amarim 53:2-3 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים
נ"ג:ב-ג'

... אֱלֹקִים הָמָּה, וְהַמִּכְתָּב - מִכְתָּב אֱלֹקִים הוּא, לְמַעַלְה מִהֶטְבַּע שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה הַגָּשְׁמִי, הַנִּשְׁפָּע מִהֶאֱרַת הַשְּׂכִינָה שֶׁבְּהִיכֵל קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים יַעֲשֶׂה, שֶׁמִּמֶּנָּה נִמְשָׁךְ אֹר וְחַיּוּת לְעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, שֶׁגַּם עוֹלָם הַזֶּה בְּקִלְלוֹ, אֵלָּא, בְּחִינַת חֻכְמָה עִילָאָה דְּאֲצִילוֹת, שֶׁהִיא כְּלָלוֹת הַתּוֹרָה שֶׁבִּי הַדְּבָרוֹת, נִתְלַבְּשָׁה בְּמִלְכוּת דְּאֲצִילוֹת וְדִכְרִיאָה לְבָדּוֹ, וְהוּא לְבָדּוֹ הַמְּיוֹחָדוֹת בְּאוֹר־אִיּוֹסוֹף שֶׁבְּתוֹכָן - הֵן הַנִּקְרָאוֹת בְּשֵׁם "שְׂכִינָה", הַשּׁוֹרָה בְּקֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים דְּבֵית רֵאשׁוֹן, עַל יְדֵי ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

108 הטוב כי לא כלו רחמיך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ברכת מודים.

99 קדושת למעלה מקדושתכם

"קדושת למעלה מקדושתכם". השאלה היא לאיזו בחינה הכוונה, אם עתיק
כבר נמצא בתוך קודש הקודשים.
Vayikra Rabbah 24:9 ויקרא רבה כ"ד:ט'

100 בע"ח שמ"א פ"ג

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
בדפוס שקלאוו תק"ס. צ"ל "פ"א". [כ].

101 בביאור האדר"ז להרח"ו

ההערה מפנה למאמר של הרבי משנת 5726, בהקשר לביאורו של רבי חיים
ויטאל לאידרא זוטא המובא כאן.
הערת קה"ת
ראה ד"ה פדה בשלום תשכ"ו (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ו ע' נב ואילך).

102 האי עתיקא אשתכח בג' רישין

כאידרא זוטא נאמר: "עתיקא זה נמצא בשלושה ראשים, והם כלולים בראש
אחד". רבי חיים ויטאל מסביר ש"נמצא" פירושו נסתר ומתגלה.
Zohar, Idra Zuta 6 ספר הזהר, האדרא זוטא ו'

103 נמצא ומתעלם ומתגלה

ההערה מפנה לביאור בהמשך 5672 לשלושת המונחים "נמצא, נעלם
ומתגלה" שבהם משתמש כאן רבי חיים ויטאל.
הערת קה"ת
ראה תער"ב שם ע' תשע ביאור הג' לשונות. סה"מ תרס"ו ע' תמב.

104 כי עיקר עתיקא הוא הא"ס

ההערה מציינת שהשורה "עיקר עתיקא הוא אין סוף" מובאת במאמר של
הרבי לשבת שובה תשל"ז.
הערת קה"ת
מובא בד"ה שובה ישראל תשל"ז (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ד ע' יז).

105 בפ"י הספד"צ להאריז"ל

ההערה מפנה למאמר של הרבי הרי"צ "זה היום" משנת 5709, בהקשר
לפירוש האריז"ל לספרא דצניעותא המצוטט כאן.
הערת קה"ת
ראה סה"מ תש"ט ד"ה זה היום סעי' ח.

106 רישא דלאו רישא

כאידרא זוטא מכנה את הראש העליון ביותר "ראש כל הראשים, הראש
שאינו ראש". פירוש האריז"ל המצוטט כאן מכוסס על מילים אלה.
Zohar, Idra Zuta 4:37 ספר הזהר, האדרא זוטא ד':ל"ז

פסקה 31

107 כשמן הטוב

"כשמן הטוב על הראש". כאן השמן הטוב הוא עצמות אור אין סוף,
שמתגלה ביום הכיפורים בבחינת "הוא".

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־תְּהֵן וְעַל־אֶהָרָן שִׁירְד עַל־פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon
the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the
collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מזים חגיגה ולא מסחר. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/yom-kippur/3/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/yom-kippur/3/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק